

Spis treści

Wstęp	2
Rozdział I. Analiza wydatkowania środków finansowych przez MOPS w 2017 roku.	
1.1. Źródła finansowania zadań MOPS	2-4
1.2. Środki finansowe z budżetu gminy	5
1.3. Środki finansowe z budżetu wojewody	5
1.4. Dofinansowanie z EFS i Budżetu Państwa do projektu "Dzieci - nasza wspólna sprawa"	5
1.5. Wydatki związane z realizacją zadań powierzonych MOPS Ciechanów	6
1.6. Wykonanie dochodów związanych z realizacją zadań	7
Rozdział II. Realizacja zadań w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciechanowie	
2.1. Zakres działania	8-9
2.2. Pomoc społeczna	9
2.2.1. Charakterystyka osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej	9-13
2.2.2. Powody przyznania pomocy społecznej	13-14
2.2.3. Analiza świadczeń przyznanych na podstawie ustawy o pomocy społ.	14-16
2.2.4. Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	16
2.2.5. Praca socjalna	17-25
2.2.6. System wsparcia i opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnością	25-26
1) Placówki wsparcia dziennego	
a) Dzienny Dom Seniora	26-35
b) Środowiskowy Dom Samopomocy typu „A i B”	35
2) Usługi opiekuńcze	35-36
3) Specjalistyczne usługi opiekuńcze	36-37
4) Zapewnienie całodobowej opieki	37-38
2.2.7. System wsparcia osób bezdomnych	39-44
2.3. Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	44
2.4. Zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	44-45
2.4.1. Zespół Interdyscyplinarny	
2.5. Zadania wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych	45-48
2.5.1. System świadczeń rodzinnych	
2.6. Zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci	48
2.6.1. Świadczenie wychowawcze	
2.7. Zadania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	48-50
2.7.1. Fundusz alimentacyjny	
2.8. Zadania wynikające z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	50-51
Rozdział III. Strategia rozwiązywania problemów społecznych	51-53
Rozdział IV. Podsumowanie	53

Wstęp

Realizując obowiązek ustawowy wynikający z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, kierownik ośrodka pomocy społecznej składa coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka w zakresie pomocy społecznej. Niniejsze sprawozdanie przedstawia działania realizowane na przestrzeni 2017 r. Materiał pozwala podsumować szereg realizowanych przez ośrodek przedsięwzięć, inicjatyw, projektów, a także pozwala na zaprezentowanie przyjętych i wdrożonych działań i rozwiązań. Odzwierciedla stale rozbudowywaną ofertę wsparcia, rosnący potencjał kadry ośrodka i otwartość do angażowania się w różnorodne inicjatywy. Ośrodek rozbudowywał, pogłębiał współpracę z licznymi organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami rynku pracy. Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie. Zadaniem pomocy społecznej jest również podejmowanie działań zapobiegających tym sytuacjom. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka; podejmuje również działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia się rodzin i osób oraz ich integracji ze środowiskiem. Wśród zadań pomocy społecznej znajdują się przyznawanie i wypłacanie świadczeń, prowadzenie pracy socjalnej, rozwój i prowadzenie niezbędnej infrastruktury socjalnej, rozwijanie nowych form pomocy społecznej w ramach zidentyfikowanych potrzeb. Sprawozdanie niniejsze, ze względu na komplementarny zakres informacji wynikających ze spełnienia obowiązków sprawozdawczych, prezentuje informacje z realizowanych zadań w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, wspierania rodziny oraz działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem.

I. Analiza wydatkowania środków finansowych przez MOPS w 2017 roku.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie prowadzi samodzielnie gospodarkę finansową i pokrywa wydatki ze środków otrzymanych z budżetu miasta, a uzyskane dochody odprowadza do tego budżetu.

Finansowanie zadań odbywało się zgodnie z ustawą o finansach publicznych oraz ustawą o rachunkowości. Ośrodek rozliczał się z dochodów i wydatków na zasadach ustalonych dla jednostek budżetowych.

W okresie sprawozdawczym Ośrodek realizował zadania zlecone i własne w ramach których udzielana była pomoc pieniężna, rzeczowa, usługowa i praca socjalna.

1.1. Źródła finansowania zadań MOPS.

Wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie w 2017 roku wynosiły 45.845.558,56 złotych na plan 45.989.578,31 złotych. Wydatki zrealizowano na poziomie 99,69 % planu.

Na wydatkowaną kwotę składały się:

1. Środki finansowe z budżetu gminy 5.075.309,94 zł.
2. Środki finansowe z budżetu wojewody 40.508.555,38 zł.
3. Dofinansowanie z UE i Budżetu Państwa do projektu pod nazwą „Dzieci nasza wspólna sprawa” 261.693,24 zł.

Środki finansowe z budżetu wojewody stanowiły 88,36% wydatków MOPS, kolejne 11,07% finansowano z budżetu gminy i dofinansowania z EFS i Budżetu Państwa 0,57%.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie otrzymał środki z Funduszu Pracy na dofinansowanie kosztów zadania określonego w „Programie asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017” w wysokości 35.894,00 zł kwota wydatkowana to 35.741,15zł co stanowi 99,57% (nie wprowadzone do planu).

Zadanie	Środki budżetu Gminy	%	Dotacje	%	Źródło dofinansowania	Łącznie
Zasiłki celowe i pomoc w naturze	177.352,62	100	0	0		177.352,62
Program „Pomoc państwa w zakresie żywienia”	100.000,00	20,02	399.400,00	79,98	budżet wojewody	499.400,00
Zasiłki okresowe	154.350,38	20,66	592.846,00	79,34	budżet wojewody	747.196,38
Zasiłki stałe	0	0	742.389,93	100	budżet wojewody	742.389,93
Usługi opiekuńcze	854.442,95	100	0	0		854.442,95
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	10.500,00	100	budżet wojewody	10.500,00
Pobyt osób niesamodzielnych w domach pomocy społecznej	1.239.448,60	100	0	0		1.239.448,60
Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, Świadczenie „Za życiem”	35.160,28	0,26	13.530.297,06	99,74	budżet wojewody	13.565.457,34
Świadczenie wychowawcze	0		24.240.368,85	100	budżet wojewody	24.240.368,85
Składki zdrowotne	0		175.830,06	100	budżet wojewody	175.830,06
Placówka Wsparcia Dziennego	106.489,18	28,92	261.693,24	71,08	EFS i BP	368.182,42
Ośrodek wsparcia	239.098,79	100	0			239.098,79
Pieczą zastępczą	323.965,91	85,86	17.625,66	4,67	budżet wojewody	341.591,57
			35.741,15	9,47	środki Funduszu Pracy	+35.741,15 FP
						377.332,72
Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego	800,00	100	0			800,00
Utrzymanie MOPS	1.844.201,23	69,76	799.297,82	30,24	budżet wojewody	2.643.499,05
Ogółem wydatki	5.075.309,94	11,07	40.770.248,62	88,93	X	45.845.558,56
		11,06	<u>FP 35.741,15</u>	88,94		<u>FP 35.741,15</u>
			40.805.989,77			45.881.299,71

1.2 Środki finansowe z budżetu gminy – 5.075.309,94 zł.

Zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie ze środków własnych gminy kształtowały się w następujący sposób:

- domy pomocy społecznej – 1.239.448,60 zł,
- ośrodki wsparcia (Dzienny Dom Seniora) - 239.098,79 zł,
- zasiłki okresowe – 154.350,38 zł,
- zasiłki celowe i pomoc w naturze – 177.352,62 zł,
- program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” - 100.000,00 zł,
- piecza zastępcza – 323.965,91 zł,
- zespół interdyscyplinarny - 800,00 zł,
- usługi opiekuńcze – 854.442,95 zł,
- Placówka Wsparcia Dziennego – 106.489,18 zł,
- obsługa realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej (utrzymanie MOPS) - 1.844.201,23 zł,
- świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny – 35.160,28 zł.

1.3. Środki finansowe z budżetu wojewody - 40.508.555,38 zł.

Zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie ze środków z budżetu wojewody kształtowały się w następujący sposób:

- zasiłki stałe – 742.389,93 zł,
- zasiłki okresowe – 592.846,00 zł,
- program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” – 399.400,00 zł,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne – 175.830,06 zł,
- świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny - 13.530.297,06 zł,
- obsługa realizacji zadań (utrzymanie MOPS) – 799.297,82 zł,
- piecza zastępcza – 17.625,66 zł,
- świadczenie wychowawcze – 24.240.368,85 zł,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze – 10.500,00 zł.

Środki finansowe na realizację zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci stanowiły 93,24% wszystkich wydatków z budżetu państwa na zadania zlecone oraz dofinansowania do zadań własnych gminy.

1.4. Dofinansowanie z EFS i BP do projektu pn. ”Dzieci - nasza wspólna sprawa” - 261.693,24 zł

Od października 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie jest realizatorem projektu współfinansowanego ze środków EFS. W roku 2017 z dofinansowania wydano kwotę 261.693,24zł (UE - 225.052,25 zł, dotacja celowa budżetu państwa - 36.640,99 zł).

1.5. Wydatki związane z realizacją zadań powierzonych MOPS Ciechanów.

<i>Dział</i>	<i>Rozdział</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Plan</i>	<i>Wykonanie</i>	<i>%</i>
Pomoc społeczna					
852	85202	Domy pomocy społecznej	1.239.449,00	1.239.448,60	100,00
	85203	Ośrodki wsparcia	239.103,00	239.098,79	100,00
	85205	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	800,00	800,00	100
	85213	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz niektóre świadczenia rodzinne	176.207,00	175.830,06	99,79
	85214	Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	924.866,00	924.549,00	99,97
	85216	Zasiłki stałe	746.000,00	742.389,93	99,52
	85219	Ośrodek pomocy społecznej	2.645.343,00	2.643.499,05	99,93
	85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	864.945,00	864.942,95	100,00
	85230	Pomoc w zakresie dożywiania	500.000,00	499.400,00	99,88
	85295	Pozostała działalność	281.315,31	281.315,31	100,00
	855	85501	Świadczenie wychowawcze	24.331.080,00	24.240.368,85
85502		Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	13.603.682,68	13.557.209,92	99,66
85504		Wspieranie rodziny	158.371,32	158.290,97	99,95
85508		Rodziny zastępcze	169.078,00	169.077,79	100,00
85510		Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	101.090,00	101.089,92	100,00
85595		Pozostała działalność	8.248,00	8.247,42	99,99
RAZEM			45.989.578,31	45.845.558,56	99,69

1.6. Wykonanie dochodów związanych z realizacją zadań.

Dochody Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie w 2017 roku wynosiły **326.436,14** złotych na plan **289.312,00** złotych. Dochody zrealizowano na poziomie 112,83 % planu.

Nazwa	Rodzaj dochodu	Plan	Wykonania	%
Ośrodek wsparcia	z tytułu opłat za Dzienny Dom Seniora	24.600,00	25.817,24	104,95
Usługi opiekuńcze	z tytułu opłat za usługi opiekuńcze (z odsetkami ustawowymi)	104.967,00	107.448,78	102,36
Domy pomocy społecznej	z tytułu odpłatności za dom pomocy społecznej (z odsetkami ustawowymi)	137.330,00	137.799,74	100,34
MOPS	z tytułu zwrotu wypłaconych świadczeń, wynagrodzenia dla płatnika, refundacja środków z PUP, kwota zasądzona wyrokiem Sądu Apelacyjnego (TVN vs.P.Rabczewski)	22.338,00	55.283,18	247,48
MOPS	z tytułu kosztów upomnienia	24,00	23,20	96,67
Świadczenia rodzinne	z tytułu kosztów upomnienia	53,00	64,00	120,75
Razem		289.312,00	326.436,14	112,83

Rozdział II. Realizacja zadań w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciechanowie

2.1 Zakres działania

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie realizuje zadania z zakresu polityki społecznej w obszarze pomocy społecznej, wsparcia dziecka i rodziny, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego.

Zadania z zakresu pomocy społecznej reguluje ustawa o pomocy społecznej, która określa rodzaje zasiłków, kryteria dochodowe, wysokości i rodzaje świadczeń oraz zasady ich waloryzowania. System świadczeń pieniężnych oparty jest na trzech podstawowych rodzajach zasiłków: zasiłku stałym, okresowym i celowym. Świadczenia usługowe koncentrują się wokół zapewnienia pomocy opiekuńczej, prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób z ograniczoną sprawnością. Dla osób wymagających całodobowej opieki zapewnienie pobytu w domach pomocy społecznej. Kolejnym obszarem wsparcia osób i rodzin jest praca socjalna.

System świadczeń rodzinnych, który reguluje ustawa o świadczeniach rodzinnych, jest również wsparciem dla rodzin gorzej sytuowanych wychowujących dzieci i osób z niepełnosprawnością. Rodziny wychowujące dzieci oraz rodziny, w których żyje osoba niepełnosprawna wymagająca opieki i pomocy otrzymują pomoc w formie zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami lub świadczenia opiekuńcze. Otrzymanie świadczeń rodzinnych wymaga spełnienia określonego kryterium dochodowego.

Od kwietnia 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest realizatorem ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Ustawa określa zakres i formę realizacji Programu 500 +, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Program Rodzina 500 + przewiduje wypłaty świadczeń wychowawczych w wysokości 500,00 zł. miesięcznie na drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także dla pierwszego lub jedyne dziecko przy spełnieniu ustawowego kryterium 800,00 zł lub 1.200,00 zł w przypadku wychowywania w rodzinie dziecka niepełnosprawnego.

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów daje możliwość wypłaty świadczeń osobom uprawnionym na poczet należnego świadczenia alimentacyjnego, ustalonego na podstawie tytułu wykonawczego, jeśli egzekucja jest bezskuteczna a rodzina mieści się w kryterium dochodowym uprawniającym do świadczeń. Akt prawny nakłada również obowiązek prowadzenia postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, których celem jest wyegzekwowanie należności z tytułu niepłaconych zobowiązań alimentacyjnych.

Od stycznia 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” na mocy której przysługuje prawo do jednorazowego świadczenia w wysokości 4.000,00 zł z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. Do zadań gminy wynikającym z ww. ustawy należy również wsparcie asystenta rodziny, jeżeli osoba zainteresowana wystąpi z takim wnioskiem.

W ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określono zadania ciążyące na samorządach w obszarze profilaktyki, wsparcia rodziny, instytucji pieczy zastępczej, usamodzielnienia wychowanków oraz adopcji. Na poziomie samorządu gminnego wsparcie

rodziny, zgodnie z ustawą, realizowane jest poprzez działania profilaktyczne zmierzające do utrzymania dziecka w biologicznej rodzinie. Zadanie to realizowane jest poprzez zapewnienie pomocy ze strony asystentów rodziny, pracowników socjalnych, prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie świetlicy środowiskowej. Do zadań samorządu gminnego należy również partycypowanie w kosztach utrzymania dziecka w pieczy zastępczej.

Obszar przemocy domowej reguluje ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Działania podejmowane przez pracowników Ośrodka koncentrują się przede wszystkim na wsparciu osób doznających przemocy w rodzinie i realizacji zadań określonych dla Zespołu Interdyscyplinarnego.

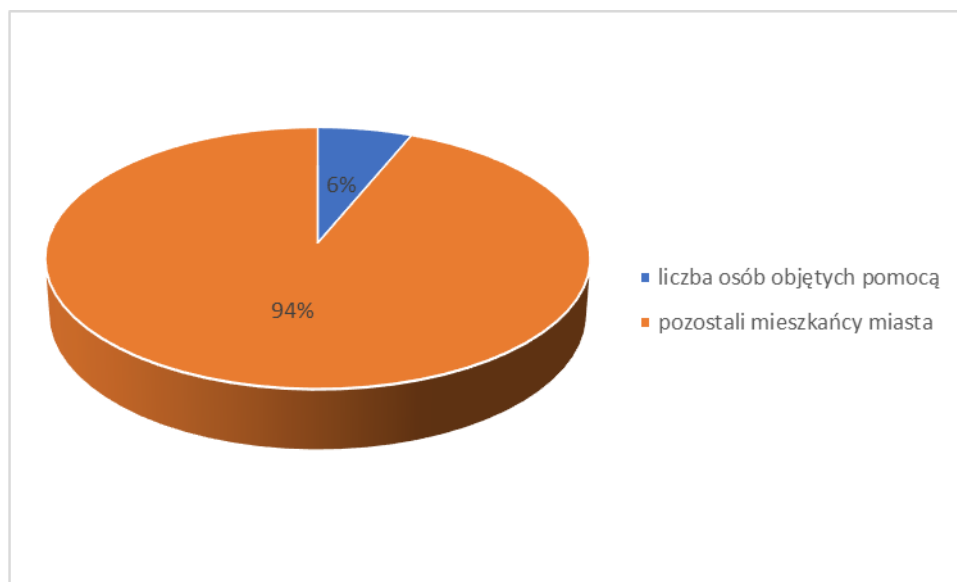
2.2 Pomoc społeczna

2.2.1. Charakterystyka osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego według stanu na dzień 30 czerwca 2017 r. w Gminie Miejskiej Ciechanów zamieszkiwało 44 335 osób. Z różnych form wsparcia w obszarze ustawy o pomocy społecznej w 2017 roku skorzystało 1430 rodzin liczących 2958 członków.

Miernikiem dynamiki zmian jest wskaźnik interwencji socjalnej ośrodka, rozumiany jako relacja liczby członków w rodzinach osób korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy miejskiej do ogólnej liczby mieszkańców miasta. Wartość wskaźnika interwencji ośrodka w 2017 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres. Wskaźnik interwencji ośrodka w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne

W roku 2016 wskaźnik interwencji socjalnej wynosił 7%, co oznacza spadek o 1% osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2017. Analizę liczby rodzin

objętych działaniami pomocy społecznej w latach 2016-2017 wg kryterium rodzaju udzielonej pomocy przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2017

Lp.	Wyszczególnienie	2016 rok	2017 rok	Dynamika %
		1	2	3=2:1
1.	Ogólna liczba rodzin objętych pomocą społeczną	1499	1430	95
2.	Liczba osób objętych pomocą finansową i w naturze	1045	1005	96
3.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	1367	1329	97
4.	Liczba osób objęta kontraktami socjalnymi	56	81	145

Źródło: opracowanie własne.

Analizując dynamikę liczby rodzin objętych działaniami pomocy społecznej widać wyraźny wzrost liczby osób, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne. Kontrakt socjalny to pisemna umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Jego celem jest albo przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny albo wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej czy przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu danej osoby. Zagadnienia związane z tym tematem reguluje w głównej mierze art. 108 Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r., poz. 182 ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. z 2010r., Nr 218, poz. 1439).

Analiza struktury rodzin beneficjentów pomocy społecznej pod kątem liczby osób tworzących gospodarstwo domowe wskazuje, że najliczniejszą grupę stanowią gospodarstwa jednoosobowe 51,1%, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Typ rodzin objętych pomocą ze względu na liczbę osób w rodzinie

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% w stosunku do ogólnej liczby rodzin
Rodziny ogółem/w tym o liczbie osób	1 430	2 958	100%
1	731	731	51,1 %
2	267	534	18,7 %

3	190	570	13,3 %
4	146	584	10,2 %
5	53	265	3,7%
6 i więcej	43	274	3 %

Z 1430 rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej w roku 2017, w 495 rodzinach wychowywały się małoletnie dzieci. Typ rodzin wychowujących małoletnie dzieci ze względu na liczbę osób w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Typ rodzin wychowujących małoletnie dzieci ze względu na liczbę osób w rodzinie

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% w stosunku do ogólnej liczby rodzin z dziećmi
Rodziny z dziećmi ogółem	495	1740	100%
o liczbie dzieci			
1	229	583	46,3%
2	153	564	30,9%
3	70	326	14,1%
4	26	150	5,3%
5	14	95	2,8%
6	3	22	0,6%

Źródło: opracowanie własne

Z powyższych danych wynika, że najliczniejszą grupę rodzin korzystających z pomocy społecznej stanowią rodziny z jednym dzieckiem raz dwojgiem małoletnich dzieci.

O wejściu w system pomocy społecznej decyduje często specyfika typu rodziny. Zestawienie tabelaryczne poniżej obrazuje dynamikę zmian w okresie ostatnich dwóch lat.

Tabela. Wybrane typy rodzin objęte pomocą społeczną w latach 2016-2017

Typ rodziny	2016 rok		2017 rok		Dynamika liczby rodzin w stosunku do roku poprzedniego (%) 5=3:1
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	
	1	2	3	4	
rodziny z dziećmi, w tym	527	1898	495	1740	94
rodziny z 1 dzieckiem	218	590	229	583	105
rodziny niepełne, w tym	167	513	176	509	105
rodziny z 1 dzieckiem	64	129	90	188	141
rodziny emerytów i rencistów, w tym	393	737	419	723	106
prowadzące 1-osobowe gospodarstwa domowe	220	220	250	250	114

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03

Przedstawione dane obrazują spadek poziomu liczby rodzin z dziećmi, natomiast wzrost liczby rodzin niepełnych w tym z jednym dzieckiem oraz rodzin emerytów i rencistów, w tym prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe.

2.2.2 Powody przyznania pomocy społecznej

Poniżej przedstawiono dane liczbowe dotyczące osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z uwzględnieniem powodów przyznania pomocy. Zaznaczyć należy, że wiele osób i rodzin dotkniętych jest kilkoma z niżej wymienionych dysfunkcji.

Poniższa tabela przedstawia dynamikę powodów trudnej sytuacji życiowej generujące potrzebę pomocy społecznej w 2017 roku porównaniu do roku 2016.

Tabela. Dynamika powodów trudnej sytuacji życiowej generujące potrzebę pomocy społecznej w 2017 roku

wyszczególnienie	liczba rodzin		dynamika (%) 3=2:1
	2016	2017	
	1	2	
ubóstwo	750	669	89
bezrobocie	650	623	96

długotrwała i ciężka choroba	695	715	103
niepełnosprawność	414	449	108
alkoholizm i narkomania	207	248	120
przemoc w rodzinie	118	133	113
potrzeba ochrony macierzyństwa	130	109	84
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	144	142	99
Bezdomność	50	54	108
Osoby opuszczające zakłady karne	23	15	65

Źródło: opracowanie własne

Przedstawione dane obrazują wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, które borykają się z długotrwałą i ciężką chorobą, niepełnosprawnością, uzależnieniami, przemocą w rodzinie oraz bezdomnością.

Pomimo spadku liczby bezrobotnych w porównaniu z rokiem 2016, bezrobocie jest wciąż dominującym problemem społecznym naszej Gminy, który utrudnia a wręcz uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie osób i rodzin. Zatrudnienie jest poważnym problemem dla klientów Ośrodka z uwagi na niskie kwalifikacje zawodowe, a także niechęć w podejmowaniu legalnej pracy z obawy przed zajęciami komorniczymi, można to nazwać „brakiem woli pracy”. Osoby takie najchętniej podejmują prace dorywcze w „szarej strefie”. Ponadto z obserwacji pracowników ośrodka wynika, że pomimo tego, że członkowie rodzin pracują i mają własne dochody, rodziny nie radzą sobie z prowadzeniem gospodarstwa domowego. Wysokie koszty utrzymania powodują, że osoby i rodziny wpadają w spiralę długów i nie potrafią gospodarować własnym budżetem oraz nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć swojej trudnej sytuacji życiowej.

Osoby niepełnosprawne to również duża grupa biorców różnego rodzaju świadczeń z pomocy społecznej. Ze względów demograficznych (rosnącej liczbie osób w wieku senioralnym) wydatki na wsparcie osób z niepełnosprawnością będą systematycznie rosły. Pomoc dla osób z niepełnosprawnością, poza wsparciem finansowym, koncentruje się na pomocy niematerialnej. Osoby niesamodzielne mogą korzystać z usług opiekuńczych, pobytu w Dziennym Domu Seniora, Środowiskowym Domu Samopomocy. W przypadku znacznego stopnia niepełnosprawności i konieczności zapewnienia całodobowej opieki z placówek stacjonarnych - domów pomocy społecznej (wzrost w porównaniu do 2016 roku o 5 osób, wzrost wydatków dotyczących opłat za pobyt w DPS o 43.356,00 zł).

2.2.3. Analiza świadczeń przyznanych na podstawie ustawy o pomocy społecznej

- Zgodnie z zapisami w ustawie o pomocy społecznej, prawo do świadczeń przysługuje:
- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza 634,00 złote,
 - rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza 514,00 złotych.

Poza spełnieniem kryterium dochodowego konieczne jest wystąpienie co najmniej jednej okoliczności powodującej istnienie problemu społecznego np.: ubóstwa, sieroctwa,

bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa, wielodzietności itp. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przyznaje się decyzją administracyjną.

W katalogu świadczeń finansowych Ośrodka znajdują się długookresowe świadczenia w formie zasiłku stałego. Świadczenia te wypłacane są regularnie co miesiąc osobom, które ze względu na stan zdrowia (znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności) lub wiek nie mogą podjąć pracy zarobkowej, a ich posiadany dochód jest niższy od kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej. Nie mają osób zobowiązanych do alimentacji lub osoby te ze względu na niskie źródła utrzymania nie są w stanie wspierać ich finansowo. Osoby pobierające zasiłek stały, jeśli nie posiadają innego tytułu ubezpieczenia podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prawa do zasiłku stałego.

Krótkoterminowe świadczenia z pomocy społecznej to przede wszystkim zasiłki okresowe i zasiłki celowe, świadczenia pieniężne z wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

W sytuacji marnotrawienia środków finansowych przez osoby objęte wsparciem przez nasz Ośrodek, niewyrażające zgody na podjęcia współpracy ukierunkowanej na poprawę swojego funkcjonowania, pomoc kierowano głównie w formie niepieniężnej, np. sfinansowanie gorącego posiłku, zabezpieczenia pomocy żywnościowej, zakupieniu opału, odzieży, butli gazowych, pomoc w regulowaniu czynszu oraz opłat za energię elektryczną.

Zasiłek celowy to świadczenie jednorazowe przyznawane głównie na zakup: żywności, opału, odzieży, leków, pokrycie kosztów schronienia. Z tych środków pokrywane są również koszty pogrzebu osób samotnych, bezdomnych i zmarłych na terenie gminy, np. w szpitalu.

Zasiłek celowy realizowany na podstawie rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w formie gorącego posiłku lub świadczenia pieniężnego przyznawany, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% ustalonego kryterium dochodowego. Zgodnie z założeniami Programu podstawowym celem udzielania pomocy żywieniowej było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Dodatkowo, rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej, objęte zostały przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie pomocą w naturze w formie odzieży, obuwia, pieczywa cukierniczego i artykułów spożywczych z magazynu Ośrodka. Pracownicy socjalni współpracują z Bankiem Żywności w Ciechanowie i organizacjami pozarządowymi, które zajmują się dystrybucją artykułów żywnościowych mieszkańcom naszego miasta. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie kwalifikuje osoby do pomocy żywnościowej udzielanej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. W ramach Podprogramu 2017, czyli dla programu trwającego od 1 sierpnia 2017 roku, pracownicy socjalni wydali 484 skierowań, łącznie do pomocy zostało zakwalifikowanych 1242 osób. Z tej formy pomocy zostało zakwalifikowanych więcej osób niż w latach wcześniejszych.

W 2017 roku współpracę w tym zakresie prowadzono z 6 organizacjami pozarządowymi:

- Stowarzyszenie Rodzin Wielodzietnych „Serce Matki”,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynności,
- Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy w Ciechanowie,
- Akcja Katolicka przy Parafii Św. Józefa w Ciechanowie.

Do zadań własnych gminy należy również zapewnienie usług opiekuńczych i miejsca w domu pomocy społecznej osobom wymagającym tej formy wsparcia. Pomoc opiekuńcza to przede wszystkim usługi świadczone przez opiekunki domowe w miejscu zamieszkania podopiecznego. Osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji kierowane są do placówek zapewniających całodobową opiekę.

W tabeli poniżej przedstawiono dynamikę wydanych decyzji administracyjnych ze względu na rodzaj pomocy w latach 2016- 2017.

Tabela. Dynamika wydanych decyzji administracyjnych ze względu na rodzaj pomocy w 2017 roku

Rodzaj pomocy	Liczba osób, którym decyzją administracyjną przyznano prawo do świadczeń z pomocy społecznej		Dynamika (%)
	2016	2017	
	1	2	3=2:1
Pobyt w domach pomocy społecznej	45	50	111
Pobyt w ośrodkach wsparcia	85	132	155
Usługi opiekuńcze	126	121	79
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	2	2	100
Zasiłek stały	154	168	109
Zasiłek okresowy	628	531	85
Zasiłek celowy	460	423	92
Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania	913 osoby otrzymały decyzję administracyjną, świadczenia przyznano 1811 osobom	732 osoby otrzymały decyzję administracyjną, świadczenia przyznano 1580 osobom	80

Źródło: opracowanie własne

W 2017 roku w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydano 6717 decyzji administracyjnych, w tym 98 decyzje odmowne. Przyczyną wydania decyzji odmownych było:

- w 46 przypadkach przekroczenie kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń,
- w 45 przypadkach osoby nie posiadały uprawnień do świadczenia o które wnioskowały,
- 7 osób otrzymało decyzje odmowne ze względu na brak miejsc w Dziennym Domu Seniora.

Od wydanych decyzji złożono 5 odwołań do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Ciechanowie. W 1 przypadku SKO umorzyło postępowanie, a 4 zostały skierowane do ponownego rozpatrzenia. Po ponownej analizie sprawy w 2 przypadkach MOPS podtrzymał swoje stanowisko, w 1 zmienił decyzję na korzyść klienta, w 1 trwa postępowanie wyjaśniające.

2.2.4. Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym, poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach. Na realizację tego zadania wydankowano kwotę 499 400,00 zł. (w tym: 100.000,00 zł ze środków własnych gminy).

Tabela. Dynamika wydatków w programie „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Forma pomocy	Liczba osób korzystających w 2016 roku	Liczba osób korzystających w 2017 roku	Wydatki w 2016 roku (w zł)	Wydatki w 2017 roku (w zł)	Dynamika (%)
	1	2	3	4	5=4:3
Ciepły posiłek w placówkach oświatowych	319	270	129.527,00	111.912,00	86
Ciepłe posiłki w stołówce PCK	126	123	66.839,00	72.716,00	109
Świadczenie na zakup żywności	1641	1415	257.675,00	314.772,00	122

Źródło: opracowanie własne

Realizując pomoc w formie świadczeń pieniężnych na zakup żywności wydano 611 osobom decyzje administracyjne przyznające zasiłki celowe na zakup żywności. Świadczenia wypłacane w ciągu jednego miesiąca w wysokości 50,00 złotych na osobę w rodzinie skierowano do 1415 osób (jedną decyzją administracyjną przyznawano świadczenia dla innych członków rodziny). W miesiącu listopadzie i grudniu była to kwota po 100,00 zł na osobę. Z pomocy w formie posiłków wydawanych w placówkach oświatowych i PCK skorzystało 393 osoby z 261 rodzin.

2.2.5 Praca socjalna

Praca socjalna to działalność zawodowa, której celem jest wsparcie osób i rodzin w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych. Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo, z problemem przemocy domowej, osób z niepełnosprawnością, ubogich i zagrożonych ubóstwem była realizowana przede wszystkim przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny. W 2017 roku praca socjalna kierowana była do 1329 rodzin.

Praca socjalna ściśle związana jest z przeprowadzeniem wywiadów środowiskowych w miejscu zamieszkania. W 2017 roku pracownicy socjalni przeprowadzili łącznie 4319 wywiadów mających na celu ustalanie sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej. W przypadku 1741 osób wywiady środowiskowe dotyczyły procedur związanych z postępowaniami administracyjnymi w sprawie przyznania świadczeń z pomocy społecznej, w tym pieniężnych – 1425 i niepieniężnych – 617. Pracownicy socjalni przeprowadzali również wywiady środowiskowe dla innych instytucji. Łącznie przeprowadzono 525 wywiadów między innymi dla innych instytucji pomocy społecznej, dla urzędów miast i gmin, urzędów pracy, instytucji zabezpieczenia społecznego, dla sądu. W oparciu o przeprowadzone wywiady przygotowano 88 opinii do organizacji pozarządowych, fundacji i sądu. Wywiady środowiskowe przeprowadzano również z osobami ubiegającymi się przyznanie świadczeń na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych lub na podstawie ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci – 189 wywiadów. W stosunku do 425 rodzin prowadzona była wyłącznie praca socjalna, którą prowadzono w stosunku do osób wymagających interwencji, doświadczających problemów społecznych, np. niewydolności wychowawczej, przemocy, zaburzeń psychicznych, samotności, uzależnień.

Największą grupę osób ubiegających się o wsparcie stanowiły osoby nie posiadające zatrudnienia. Prowadzona przez pracowników praca socjalna koncentrowała się przede wszystkim na udzielaniu pomocy w nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy, informowaniu o możliwościach udziału w szkoleniach, kursach zawodowych dzięki którym istniała możliwość przekwalifikowania się lub podniesienia posiadanych kwalifikacji zawodowych. W celu uzyskania efektów prowadzonych oddziaływań stosowano instrumenty pracy socjalnej w formie zawierania kontraktów socjalnych. Łącznie w 2017 roku zawarto 81 kontraktów socjalnych.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej kontynuowali współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Ciechanowie w sprawie aktywizacji osób bezrobotnych, korzystających równocześnie ze świadczeń pomocy społecznej. W ramach współpracy pracownicy socjalni pozostają w stałym kontakcie z doradcami zawodowymi w zakresie ustalenia ścieżki aktywizacyjnej, możliwości uzyskania zatrudnienia lub skierowania na szkolenie zawodowe.

W 2017 roku pracownicy socjalni kontynuowali współpracę z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Warszawie. W ramach Porozumienia pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie Filia w Ciechanowie prowadzili zajęcia warsztatowe i spotkania informacyjne z zakresu poradnictwa zawodowego. W 2017 roku pracownicy socjalni do udziału w warsztatach zmotywowali 49 osób bezrobotnych lub biernych zawodowo. Warsztaty odbywały się na przestrzeni całego roku w czterech grupach. W ramach wsparcia,

w stosunku do każdej osoby zaplanowane były warsztaty grupowe i konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym i psychologiem. Uczestnicy otrzymali wiedzę w zakresie prawidłowego przygotowania dokumentacji aplikacyjnej, uzyskali również wskazówki, w jaki sposób odkryć swój potencjał i właściwie przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej. Dla każdej grupy warsztaty wraz z konsultacjami trwały 1 dzień.

Ważnym elementem wsparcia dla osób bezrobotnych była możliwość podjęcia zatrudnienia w ramach prac społecznie użytecznych w okresie od 1 marca do 30 listopada 2017 roku.

Prace społecznie użyteczne są formą aktywizacji osób bezrobotnych, wprowadzoną od 1 listopada 2005 roku na podstawie Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Oznaczają one prace wykonywane przez osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku, korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej. Zakwalifikowanie do wykonywania prac społecznie użytecznych uzależnione jest również od profilu pomocy, który ustalany jest indywidualnie dla każdej osoby bezrobotnej przez doradcę zawodowego w Powiatowym Urzędzie Pracy. Do wykonywania tego rodzaju prac możliwe jest skierowanie jedynie osób zakwalifikowanych do drugiego profilu.

Organizatorem prac społecznie-użytecznych jest Gmina Miejska Ciechanów, a ich wykonywanie odbywa się w instytucjach i organizacjach pozarządowych statutowo zajmujących się pomocą na rzecz społeczności lokalnej lub pomocą charytatywną. W 2017 roku do prac społecznie-użytecznych skierowano 41 osób. Wśród nich 1 osoba nie podjęła pracy, 8 osób porzuciło w trakcie roku. Z pozostałych 32 osób 4 - podjęły pracę zawodową i jedna uzyskała uprawnienia do świadczenia rentowego.

W 2017 roku zadania związane z wykonywaniem prac społecznie użytecznych realizowano w oparciu o 28 etatów, które świadczone były na rzecz następujących instytucji i organizacji:

- Inżynieria Miejska – 18 etatów
- Klub sportowy „Promyk”- 2 etaty
- Klub sportowy „Jurand” – 1 etat
- Stowarzyszenie rodzin „Serce Matki” – 1 etat
- Stowarzyszenie rodzin „ADHD” – 2 etaty
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – 2 etaty
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – 2 etaty

Prace społecznie-użyteczne wykonywane przez osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku nie mogą przekroczyć 10 godzin tygodniowo. Osobie uprawnionej, wykonującej pracę w 2017 roku przysługiwało świadczenie w wysokości nie niższej niż 8,10 zł. za godzinę. Osoba wykonująca pracę była objęta ubezpieczeniem zdrowotnym z tytułu posiadania statusu osoby bezrobotnej oraz ubezpieczeniem wypadkowym.

W celu aktywizacji zawodowej klientów pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej podejmują współpracę z zarówno z instytucjami jak i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

W 2017 roku podjęto współpracę z PCK Oddziałem Rejonowym w Ciechanowie, który jest realizatorem projektu ”Aktywna integracja w powiecie ciechanowskim” współfinansowanego z EFS w ramach Działania 9.1 „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”. Do złożenia deklaracji

uczestnictwa w projekcie pracownicy socjalni zmotywowali 21 kandydatów, pozostających bez zatrudnienia.

Projekt realizowany przez PCK posiada kompleksową ofertę wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Wsparcie udzielane w ramach projektu obejmuje:

- 1) Klub Integracji Społecznej;
- 2) Edukacyjny Punkt Wspomagania dla dzieci i młodzieży, w tym organizację wypoczynku letniego
- 3) Doradztwo indywidualne i warsztaty kompetencji życiowych
- 4) Organizację szkoleń zawodowych
- 5) Organizację pośrednictwa pracy i staże zawodowe
- 6) Działania aktywizujące i wsparcie towarzyszące.

Współpracę w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych podjęto również z Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Ciechanowie. Pracownicy socjalni uczestniczyli w rekrutacji uczestników projektu pn. „Od szkolenia do zatrudnienia”, skierowanego do osób młodych do 24 roku życia. W tym zakresie motywowano 12 młodzieńców do udziału w projekcie aktywizacyjnym pochodzących z rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, wymagających wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej nawiązują również współpracę z pracodawcami rekrutującymi pracowników. Organizują spotkania z pracodawcami lub umożliwiają kontakt, aby ułatwić możliwość podjęcia zatrudnienia osobom nieaktywnym zawodowo.

W dniu 9 czerwca 2017 roku na terenie Ośrodka odbyło się spotkanie z przedstawicielami zakładu PROMEDICA 24 z siedzibą w Mławie. Na 31 osób bezrobotnych zaproszonych na spotkanie przybyło 19. Systematycznie przekazywano osobom bezrobotnym oferty pracy w charakterze pracowników budowlanych, współpracowano ze Spółdzielnią Inwalidów „NOVUM” w Ciechanowie w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych i nieaktywnych zawodowo.

Istotnym problemem utrudniający prawidłowe funkcjonowanie rodzin są uzależnienia. Pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej z indywidualnym przypadkiem, wykorzystując dostępne metody i techniki, np. kontrakt socjalny, indywidualny program wychodzenia z bezdomności, podejmowali działania zmierzające do poprawy funkcjonowania osób i rodzin. W stosunku do osób uzależnionych prowadzili edukację związaną z problemami uzależnienia, motywowali i organizowali działania w zakresie podejmowania terapii w palcówkach służby zdrowia, korzystania z pomocy psychologicznej dostępnej na terenie miasta. W sytuacjach wymagających podjęcia bardziej skutecznych oddziaływań udzielali pomocy w napisaniu wniosku o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego lub występowali we własnym zakresie o wszczęcie procedury (12 wniosków).

W przypadku występowania sytuacji kryzysowych, takich jak, np.: przemoc, alkoholizm, pracownicy socjalni podejmowali interwencje wspólnie z funkcjonariuszami policji lub straży miejskiej. W 2017 roku podjęto 156 interwencji w 139 rodzinach.

Praca socjalna prowadzona była również z członkami rodzin żyjących z osobami uzależnionymi, która polegała na edukacji na temat istoty choroby alkoholowej oraz konsekwencji wynikających z braku podejmowania konstruktywnych działań w stosunku do

osoby uzależnionej lub udzielana była stosowna pomoc członkom rodziny dotkniętych tym problemem.

Istotnym problemem wymagającym ogromnego zaangażowania zarówno pracowników socjalnych, asystentów rodziny, jak i psychologa, są rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Działania w tym zakresie opisane zostały w odrębnym materiale dotyczącym realizacji zadań powierzonych gminie z zakresu wspierania rodziny. Istotnym elementem oddziaływań w stosunku do rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności dotkniętych skutkami alkoholizmu, wychowujących małoletnie dzieci była współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie organizacji czasu wolnego. W tym zakresie pracownicy rekrutowali dzieci do udziału w wycieczkach organizowanych przez Polski Czerwony Krzyż Oddział w Ciechanowie oraz Mazowiecką Chorągiew Związku Harcerstwa Polskiego w Płocku. Przy wyłonieniu uczestników wycieczki, Ośrodek współpracował również z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie oraz Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do tej formy wsparcia zakwalifikowano z terenu miasta Ciechanów 25 dzieci.

Od 2016 roku w strukturach Ośrodka funkcjonuje Placówka Wsparcia Dziennego. Uczestnikami Placówki są dzieci z rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej, w tym pracą socjalną. W 2017 roku pracownicy socjalni i asystenci rodziny ściśle współpracowali w zakresie pojawiających się problemów prowadząc oddziaływanie w stosunku do rodziców jak i dzieci, uczestniczyli w okresowych ocenach postępów dziecka. W sytuacji zrezygnowania udziału w Placówce, pracownicy socjalni wyłaniali nowych uczestników.

W związku z realizacją projektu przez PCK Oddział w Ciechanowie pn. „Wsparcie PCK dla dzieci i młodzieży”, w ramach pracy socjalnej motywowano rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym w celu zgłoszenia dzieci do powstałego Punktu Wsparcia Dziennego Dzieci i Młodzieży.

Zaangażowanie pracowników socjalnych w prowadzenie pracy socjalnej było widoczne również w obszarze wsparcia osób doznających przemocy w rodzinie. Często przyczyną przemocy w rodzinie są uzależnienia. W ramach prowadzonej pracy socjalnej pracownicy socjalni monitorowali zjawisko przemocy w rodzinie. W indywidualnych sytuacjach kryzysowych organizowali wsparcie psychologiczne, które udzielane było przez psychologa naszego Ośrodka. W tym zakresie współpracowali również z Biurem ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie. W szczególności współpraca dotyczyła organizowania wsparcia psychologicznego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz pomocy prawnej.

2017 roku pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie podejmowali działania monitorujące sytuację życiową osób żyjących w trudnych warunkach lokalowych, zadłużonych, zagrożonych eksmisją. Osoby, które doświadczają ww. problemów stają się osobami zagrożonymi bezdomnością, co powoduje konieczność podjęcia działań prewencyjnych. W tym zakresie na wniosek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie, Towarzystwo Budownictwa Społecznego ustaliło listę rodzin z dziećmi zagrożonych eksmisją. Dało to podstawę do podjęcia działań mających na celu zmotywowanie lokatorów zajmujących mieszkania komunalne i socjalne do regulowania bieżących i zaległych opłat mieszkaniowych. W ramach pracy socjalnej

pracownicy socjalni dotarli do ponad 50 rodzin, prowadząc rozmowy edukacyjne na temat konsekwencji zalegania z opłatami czynszowymi oraz w oparciu o dostępne instrumenty motywowali do dokonywania wpłat na konto zarządcy mieszkań. W przypadku osób, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej za ich zgodą przyznane formy pomocy przekazywane były bezpośrednio na konta zarządcy mieszkań. W okresie od stycznia do września 2017 roku była to kwota 29.449,73 zł, w tym na konto Towarzystwa Budownictwa Społecznego przekazano łącznie 24.939,95 zł.

Ośrodek miał również możliwość przekazywania na konto zarządcy świadczeń w ramach programu Rodzina 500+, w przypadku uzyskania zgody od świadczeniobiorców, po uprzednich oddziaływaniach w ramach pracy socjalnej i stanowiło to kwotę 20.200,00 zł. Działania te były podejmowane jako element odpowiedniego zaspokojenia podstawowych potrzeb małych dzieci, w szczególności warunków mieszkaniowych i ich interesów finansowych.

Pracownicy socjalni i asystenci rodziny dokładali przy tym wszelkich starań, aby wypracować wśród osób korzystających ze wsparcia, nawyku regulowania należności czynszowych oraz podejmowania aktywności życiowej i zawodowej mającej na celu w szczególności:

- motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego osób, które z uwagi na uzależnienie popadły w zadłużenie z tytułu opłat czynszowych,
- motywowanie do zamiany mieszkania na lokal dostosowany do potrzeb i możliwości finansowych,
- pomoc w uzyskaniu dodatku mieszkaniowego,
- pomoc w uregulowaniu stanu prawnego lokalu i spraw związanych z miejscem pobytu.

W ramach współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi pracownicy Ośrodka brali udział w imprezach integrujących społeczność lokalną. W marcu 2017 roku przy ulicy Warszawskiej w Ciechanowie odbył się „Wielkanocny Jarmark”. Wydarzenie to było okazją do zakupów rękodzieła, świątecznych przysmaków i innych artystycznych propozycji, w które włączył się również MOPS w Ciechanowie. Działanie organizowane było w ramach współpracy z głównym organizatorem - Ciechanowskim Ośrodkiem Edukacji Kulturalnej "STUDIO". Do zadań Ośrodka należało przygotowanie występu artystycznego przez seniorów Dziennego Domu Seniora, promowanie ośrodka poprzez eksponowanie ręcznie wykonanych prac przez seniorów i dzieci z Placówki Wsparcia Dziennego.

Z okazji Dnia Dziecka pracownicy Ośrodka byli zaangażowani w realizację działań związanych z przebiegiem festynu organizowanego przez Zarząd Osiedla nr 3 „Aleksandrówka”.

Klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej mieli możliwość korzystania ze wsparcia psychologa. Specjalistyczne poradnictwo psychologiczne w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej prowadzone jest wielotorowo. Przed wszystkim pomoc opiera się na indywidualnych konsultacjach z psychologiem w siedzibie MOPS, gdzie w analizowanym okresie najwięcej osób skorzystało z oferowanego wsparcia. Kolejną formą pomocy jest wizyta psychologa wraz z pracownikiem socjalnym lub asystentem rodziny w miejscu zamieszkania klienta. Taka forma oferowana jest zawsze, kiedy są wskazania do udzielenia wsparcia psychologicznego, jednak klient nie jest w stanie samodzielnie udać się do siedziby

Ośrodka, jak również w sytuacjach, kiedy psycholog po rozmowie z pracownikiem socjalnym lub asystentem chce poznać rodzinę, pomóc zdiagnozować problem lub wydać opinię odnośnie funkcjonowania klienta w środowisku lokalnym. Niejednokrotnie psycholog wychodził naprzeciw oczekiwaniom klienta – odwiedzał go w domu, zachęcając do podjęcia wspólnej, regularnej współpracy w siedzibie MOPS. Dużą część poradnictwa specjalistycznego zajmuje prowadzona procedura Niebieskiej Karty. Psycholog bierze udział w spotkaniach grup roboczych, gdzie rozmawia z ofiarami i sprawcami, a także wraz z członkami grupy ustala plan pomocy dla rodziny dotkniętej problemem przemocy. W ramach procedury Niebieskiej Karty psycholog niejednokrotnie wraz z pracownikiem socjalnym odwiedzał osoby potrzebujące pomocy w ich domach, udzielając niezbędnego wsparcia i proponując kontynuowanie pracy psychologicznej w odpowiedni, indywidualny sposób. Klienci korzystający ze spotkań z psychologiem w swoim miejscu zamieszkania, zdecydowali się na podjęcie terapii w siedzibie MOPS.

W analizowanym okresie z pomocy psychologicznej łącznie skorzystało 158 rodzin – opieką psychologiczną objęto 517 członków rodzin. Psycholog udzielił łącznie 501 konsultacji, z czego 378 konsultacji indywidualnych w siedzibie MOPS, 29 konsultacji w trakcie wejść w środowisko z pracownikiem socjalnym lub asystentem rodziny, 89 konsultacji w trakcie spotkań grup roboczych oraz 5 konsultacji w trakcie kontaktów małych rodzin z rodzicem. W omawianym okresie odbyły się także 262 spotkania grup roboczych dotyczących procedury Niebieskiej Karty, w których uczestniczył psycholog.

Liczba członków rodzin	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychologicznego	Łączna liczba członków rodzin korzystających ze wsparcia
Rodziny jednoosobowe	13	13
Rodziny dwuosobowe	36	72
Rodziny trzyosobowe	45	135
Rodziny czterosobowe	42	168
Rodziny pięciosobowe	7	35
Rodziny sześćosobowe	11	66
Rodziny siedmioosobowe	4	28
Łącznie	158	517

Wsparcie psychologa koncentrowało się wokół:

- interwencji podjętych w ramach procedury Niebieskiej Karty dotyczące przemocy domowej,
- niezaradności życiowej,
- zaniedbywania obowiązków opiekuńczo-wychowawczych, niewydolność wychowawcza,
- problemów komunikacyjnych członków rodziny (konflikty, brak umiejętności komunikacyjnych, brak współpracy),

- oceny stanu psychicznego osoby chorej lub starszej,
- zaburzenia psychiczne (depresje, zaburzenia emocjonalne, problemy z kontrolą emocji, niedojrzałość emocjonalna, zaburzenia odżywiania, choroby psychiczne),
- sytuacja psychiczna osób posiadających w rodzinie osobę chorą lub starszą (wymagającą całodobowej opieki),
- zagrożenie uzależnieniem od substancji psychoaktywnych bądź istniejący problem uzależnienia.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w oparciu o usługi wolontarystyczne poszerzają ofertę pomocową dla podopiecznych. W 2017 roku łącznie podpisano porozumienia o współpracy z 22 wolontariuszami. Liczba wolontariuszy w roku sprawozdawczym była wprawdzie mniejsza w porównaniu z rokiem ubiegłym, jednak umowy zawierane z osobami świadczącymi usługi były długoterminowe. Najliczniejszą grupą byli uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych co prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela. Liczba wolontariuszy w 2017 roku

	Uczniowie	Studenci	Osoby bezrobotne	Osoby pracujące	Emeryci i renciści	Razem
Kobiety	6	5	3	4	1	19
Mężczyźni	-	2	-	-	1	3
Ogółem	6	7	3	4	2	22

Źródło: opracowanie własne

Wolontariat w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej koncentruje się przede wszystkim w obszarze wsparcia dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych, osób uzależnionych, pomocy przy organizowaniu imprez integracyjnych.

Wolontariusze wspierali dzieci pomagając im w nauce. Zajęcia zwane „Pogotowiem Edukacyjnym” organizowane były na terenie Ośrodka od poniedziałku do piątku w godzinach od 14⁰⁰ do 16⁰⁰. Wolontariusze świadczyli również usługi na terenie Świetlicy Środowiskowej znajdującej się w strukturach naszego Ośrodka w prowadzeniu zajęć i opiece nad dziećmi. Łącznie zostało objętych 36 dzieci.

Pomoc wolontariuszy osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnością koncentrowała się na spotkaniach indywidualnych, podczas których osoby niesamodzielne wspierane były emocjonalnie rozmowami towarzyskimi, jak również pomocą w czynnościach dnia codziennego. W 2017 roku z tej formy pomocy skorzystały 2 osoby. Dwoje wolontariuszy zaangażowało się w pomoc, wspierając 4 osoby z problemem alkoholowym.

Pracę wolontariuszy monitorował koordynator wolontariatu, który prowadził dokumentację pracy (przygotowywał umowy, podziękowania), współpracował z pedagogami w szkołach w celu pozyskania wolontariuszy, upowszechniał ideę wolontariatu wśród mieszkańców Ciechanowa, uczestniczył w organizacji „Gali Wolontariatu”. Podczas imprezy wyróżniono najbardziej aktywnych wolontariuszy działających na terenie miasta Ciechanów.

W celu podniesienia umiejętności i efektywności podejmowanych działań, pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej podnoszą swoją wiedzę uczestnicząc w szkoleniach. W 2017 roku pracownicy socjalni, asystenci rodziny oraz psycholog w łącznie 29 pracowników uczestniczyło w wymienionych poniżej szkoleniach, przy czym średnio każdy pracownik uczestniczył w co najmniej 3 szkoleniach:

- 1) Szkolenie pn. „Superwizja grupowa” – organizowane przez Biuro ds. profilaktyki Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie.
- 2) Szkolenie pn. „Praca z rodziną i dla rodziny w świetle ustawy a życiem”- organizowane przez Centrum Rozwoju Edukacji i Kompetencji INWESIS Polska.
- 3) Szkolenie pn. „Negocjacje i mediacje jako forma pomocy w rozwiązywaniu konfliktów”- organizowane przez Biuro ds. profilaktyki Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie.
- 4) Szkolenie dla asystentów organizowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
- 5) Szkolenie pn. „Asystent rodziny -od diagnozy do działania” organizowane przez KIER Profilaktyka KRAKÓW.
- 6) Szkolenie pn. „Asystentura rodzinna -prawidłowość udzielania wsparcia przez OPS w świetle kontroli organizowane przez Mazowieckie Forum OPS.
- 7) Szkolenie pn. „Sztuka porozumiewania się” organizowane przez Biuro ds. profilaktyki Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie.
- 8) Szkolenie pn. „Zespół Aspergera- wyzwania naszych czasów” organizowane przez Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny w Ciechanowie.
- 9) Szkolenie pn. „Zaburzeni zachowania-geneza zaburzeń i ich przejawy, strategie postępowania” organizowane przez Biuro ds. profilaktyki Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie.
- 10) Szkolenie pn. „Praca z dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych, strategie diagnostyczne, profilaktyczne i interwencyjne” organizowane przez Biuro ds. profilaktyki Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie.
- 11) Szkolenie pn. „Ustawa Za życiem – zarys prawny Rola asystenta w motywowaniu do zmiany” organizowane przez KIER Profilaktyka KRAKÓW.
- 12) Szkolenie pn. „Zmiany w przepisach prawnych dotyczących emerytur” organizowane przez ZUS Oddział w Ciechanowie.
- 13) Szkolenie pn. „Trening Asertywności” organizowane przez Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie.
- 14) Szkolenie pn. „Wspieranie Rozwoju i edukacja dziecka z FAS” organizowane przez Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie.
- 15) Szkolenie pn. „Stres i wypalenie zawodowe u osób pracujących z osobami uzależnionymi i ich rodzinami” organizowane przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.
- 16) Szkolenie pn. „Asystent rodziny w systemie przeciwdziałania przemocy” organizowane przez KIER Profilaktyka KRAKÓW.
- 17) Szkolenie pn. „Przemoc w rodzinie a zaburzenia i choroby psychiczne, Jak pracować z chorym i jego rodziną w procedurze Niebieskie Karty” organizowane przez Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie.

- 18) Szkolenie pn. "Pierwsza pomoc przedmedyczna" organizowane przez Zespół Medycznych Szkół Policealnych w Ciechanowie.
- 19) Szkolenie pn. "Rola Policjanta w realizacji procedury Niebieskiej Karty i współpraca z zespołem interdyscyplinarnym" organizowane przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.
- 20) Szkolenie pn. "Studium przypadku z elementami superwizji" organizowane przez KIER Profilaktyka KRAKÓW.
- 21) Szkolenie pn. "Kodeks Postępowania Administracyjnego" organizowane przez Mazowieckie Forum OPS.
- 22) Szkolenie pn. "Praktyczne aspekty działania GKRP" organizowane przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.
- 23) Szkolenie pn. "Zmiany w KPA" organizowane przez Ośrodek Twórczej Interwencji w Krakowie.
- 24) Szkolenie pn. "Ustawa o pomocy społecznej" organizowane przez Ośrodek Twórczej Interwencji w Krakowie.

2.2.4. System wsparcia i opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi

System wsparcia dla osób niesamodzielných obejmuje obszar pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej. Pomoc finansowa to przede wszystkim świadczenia z funduszu pomocy społecznej (zasiłek stały, okresowy, celowy, świadczenia z Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”), świadczenia opiekuńcze wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy i zasiłek dla opiekuna). Do pomocy rzeczowej zalicza się możliwość korzystania z magazynu MOPS i wypożyczenia łóżka rehabilitacyjnego. Formy pomocy usługowej realizowane w Gminie Miejskiej Ciechanów to pobyt w dziennych ośrodkach wsparcia, świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę.

W 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie współpracował z Polskim Czerwonym Krzyżem Oddział w Ciechanowie w zakresie realizacji projektu pn. „Sieć opiekunek środowiskowych w Powiecie Ciechanowskim”. Projekt realizowany jest w ramach Działania:9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej, w którym Gmina Miejska Ciechanów jest partnerem. Celem projektu jest sprawowanie opieki środowiskowej nad osobami niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi, zamieszkałymi w powiecie ciechanowskim. Okres realizacji projektu zaplanowany jest od stycznia 2017 roku do grudnia 2018 roku i przewiduje objęcie wsparciem 60 osób. Pracownicy Ośrodka współpracowali z organizacją pozarządową na etapie tworzenia procedur związanych z wdrożeniem projektu oraz uczestniczyli w rekrutacji do udziału w projekcie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających zabezpieczenia pomocy usługowej. W 2017 roku 40 osób z terenu miasta Ciechanów otrzymało pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług, w tym 38 seniorów i dwoje dzieci.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dysponuje również 34 łóżkami rehabilitacyjnymi, które wypożycza nieodpłatnie niepełnosprawnym mieszkańcom miasta. Łóżka Ośrodek otrzymał jako darowiznę z partnerskiego miasta Haldensleben w Niemczech. W 2017 roku 40 osób korzystało z tej formy pomocy.

Placówka wsparcia dziennego - Dzienny Dom Seniora

Dzienny Dom Pobytu zwany „Dzienny Dom Seniora” działa w strukturach organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie, jest ośrodkiem wsparcia o zasięgu lokalnym którego działalność skierowana jest do 30 osób w wieku emerytalnym, nieaktywnych zawodowo, o zmniejszonej sprawności psychofizycznej spowodowanej wiekiem lub niepełnosprawnością. Głównym celem funkcjonowania DDS jest wsparcie ww. osób w ich codziennym życiu w miejscu zamieszkania oraz ich aktywizacja w sferze fizycznej, intelektualnej oraz społecznej.

Dzienny Dom Pobytu „Dzienny Dom Seniora” czynny jest we wszystkie dni tygodnia od godziny 8.00 do 16.00 oprócz sobót, niedziel i dni świątecznych.

Dzienny Dom Pobytu DDS zapewnia pomoc w formie podstawowych świadczeń uwzględniających zakres i potrzeby podopiecznych oraz prowadząc działania zmierzające do ich aktywizacji, organizacji czasu wolnego w placówce i poza nią, służy utrzymaniu osób starszych i niepełnosprawnych jak najdłużej w ich miejscu zamieszkania, co stanowi istotne wsparcie w ich codziennym funkcjonowaniu.

Cel Dziennego Domu Seniora reguluje §5 Regulaminu DDS. Jego zakres to zapewnienie pomocy osobom w wieku emerytalnym i osobom z ustaloną niepełnosprawnością wsparcia w organizacji aktywnego życia społecznego bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania poprzez:

- zaspokojenie potrzeb towarzyskich i kulturalnych,
- organizowanie zajęć w ramach terapii zajęciowej (zajęcia plastyczne, manualne),
- zapewnienie możliwości korzystania z wyżywienia (obiad),
- włączanie Seniorów, w miarę ich sił i możliwości do brania udziału w pracach domu,
- utrzymanie kontaktu z uczestnikami w przypadku ich dłuższej nieobecności z powodu choroby lub innej ważnej przyczyny,
- pomoc w wszechstronnym rozwoju ich własnych możliwości,
- kształtowanie odpowiednich postaw prospołecznych,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- prowadzenie kroniki Domu.

Dzienny Domy Pobytu zwany „Dzienny Dom Seniora” (DDS), w roku 2017 realizował regulaminowe zadania:

1. Zapewniał dzienny pobyt oraz jeden posiłek gorący składający się z dwóch dań,
2. Świadczył podstawowe usługi opiekuńcze (obejmujące pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych: posiłki, opiekę higieniczną, zapewnienie kontaktów z otoczeniem, pomoc w rozwiązywaniu bieżących spraw życia codziennego).
3. Realizował świadczenia rekreacyjne, kulturalne, edukacyjne służące aktywizacji społecznej, intelektualnej, psychicznej i fizycznej uczestników.

Podejmowane działania i realizowane zadania w DDS miały i mają na celu:

- wspieraniu osób starszych w ich codziennym życiu w miejscu zamieszkania (środowisku),
- przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji osób starszych i niepełnosprawnych, wykluczeniu społecznemu,
- aktywizację w sferze fizycznej i intelektualnej (poprawa kondycji psychofizycznej),
- pobudzanie do zaradności i maksymalnego (w danym stanie) usamodzielnienia i aktywizacji,

- przyczynienie się do zachowania samodzielności,
- bezpieczeństwa odnoszącego się do sfery psychicznej, socjalnej,
- zwiększanie poczucia przydatności społecznej i własnej wartości,
- zmniejszanie lub eliminowanie niekorzystnych stanów emocjonalnych:, frustracji, poczucia pustki,
- umożliwianie odkrywania i rozwijania zainteresowań i talentów oraz poszerzania i zdobywania wiedzy,
- pomoc w nabywaniu umiejętności organizacji czasu wolnego poza placówką, reintegrację ze środowiskiem lokalnym mającą na celu umożliwienie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i niwelowaniu negatywnych postaw wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

W 2017 roku na mocy decyzji administracyjnych ze świadczeń w Dziennym Domu Seniora korzystało 41 osób. Na cały rok budżetowy zakwalifikowano na mocy decyzji administracyjnych 34 osoby (w tym 30 z obiadem i 4 bez obiadu). Pozostałe 7 osób to osoby, które otrzymały decyzje odmowne (ze względu na ograniczoną liczbę miejsc), a korzystali ze świadczeń okresowo, podczas co najmniej miesięcznej nieobecności uczestnika z decyzją otrzymaną na cały rok budżetowy.

Uczestnicy Dziennego Domu Seniora stanowią liczną grupę z wieloletnim stażem pobytu. Świadczy to o tym, że uczestnicy Dziennego Domu Seniora tworzą grupę od kilkunastu lat niezmienną. W 2017 roku z pobytu zrezygnowały 2 osoby ze względów zdrowotnych, w ich miejsce do korzystania ze świadczeń zakwalifikowano kolejne osoby z listy osób oczekujących, które otrzymały decyzje odmowne.

Osoby korzystające ze świadczeń DDS stanowią zróżnicowaną grupę społeczną pod względem płci, wieku, cech społecznych, zdrowotnych, kulturowych i środowiskowych. Społeczność DDS tworzą w większości osoby po 80 roku życia, co stanowi ponad 60% ogółu uczestników. Podeszły wiek i liczne dysfunkcje wywołane procesem starzenia się, są ważnym wskaźnikiem prowadzonej w DDS działalności. Duże zróżnicowanie pod względem wieku oraz sprawności psychofizycznej wymaga indywidualnego podejścia do Seniora. Rozpiętość wiekowa pomiędzy uczestnikami w roku 2017 wynosiła 35 lat (57 -92 lata).

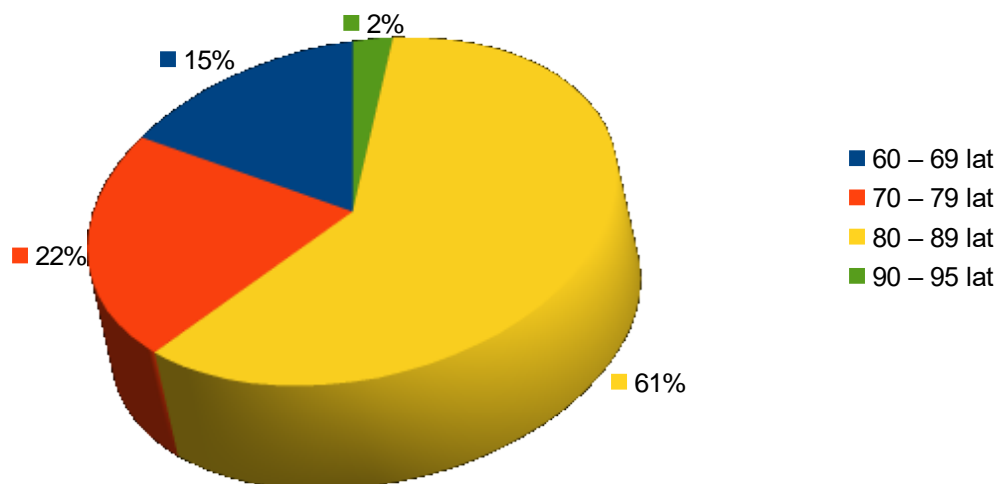
Tabela. Charakterystyka seniorów ze względu na wiek

wiek	60 – 69 lat	70 – 79 lat	80 – 89 lat	90 – 95 lat
liczba osób	6	9	25	1

Źródło: opracowanie własne

Wśród uczestników dominują kobiety. W 2017 roku stanowiły 75% ogółu korzystających (31 osób), mężczyźni zaś 25% (10 osób).

Wiek seniorów korzystających z usług DDS w 2017 roku

Spośród 41 uczestników Dziennego Domu Seniora zakwalifikowanych do korzystania z DDS, na mocy decyzji administracyjnych wszyscy mieli przyznaną tę formę pomocy ze względu na sytuację rodzinną, materialną oraz stan zdrowia. Wśród nich 90% stanowią osoby samotnie gospodarujące /36 osób/, 5 osób pozostaje w rodzinie w tym są dwa małżeństwa.

Korzystanie z usług świadczonych przez Dzienny Dom Pobytu „Dzienny Dom Seniora „, jest nieodpłatne. Jedyne koszty, jakie ponosi Senior w związku z pobytem w Domu związane są z odpłatnością za wyżywienie.

Zasady ponoszenia odpłatności reguluje *Uchwała Nr 414/XXVIII/2017 Rady Miasta Ciechanów z dnia 23 lutego 2017 roku w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Dziennym Domu Pobytu zwanym Dzienny Dom Seniora.*

Odpłatność uzależniona jest od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Seniorzy ponosili odpłatność za obiad na poziomie 100%, 50%, 75% i 25%, 0% rzeczywistych kosztów wyżywienia zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela. Odpłatność za pobyt w Dziennym Domu Seniora w odniesieniu do kryterium dochodowego

l/p	Dochód na osobę w rodzinie- % dochodu ustalonego według art.8 ust1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej	Wysokość odpłatności od kosztu obiadów w danym miesiącu
1	do 100 % kryterium dochodu /do 634,00zł/	Nieodpłatnie
2	do 150 % kryterium dochodu	25 %

3	do 200 % kryterium dochodu	50 %
4	do 300 % kryterium dochodu	75 %
5	Powyżej 300 % kryterium dochodowego	100 %

Źródło: Uchwała Nr 414/XXVIII/2017 Rady Miasta Ciechanów z dnia 23 lutego 2017 roku w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Dziennym Domu Pobytu zwanym Dzienny Dom Seniora.

Biorąc pod uwagę cenę jednostkową obiadu i ilość wydanych decyzji administracyjnych do korzystania ze świadczeń z posiłkiem odpłatność przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela. Odpłatność za pobyt w Dziennym Domu Seniora

Lp.	Dochód na osobę w rodzinie- dochodu ustalonego według art.8 ust1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej	Wysokość odpłatności od kosztu obiadów w danym miesiącu	Ilość osób korzystających z danej formy wsparcia
1	do 100 % kryterium dochodu	Nieodpłatnie	1os.
2	do 150 % kryterium dochodu	25 % 1,48 zł	2 os./1 os.po półroczu
3	do 200 % kryterium dochodu	50 % 2,95 zł	9 osób/10 os po półroczu
4	do 300 % kryterium dochodu	75 % 4,43 zł	10 osób
5	Powyżej 300 % kryterium dochodowego	100 % 5,90 zł	15 osób

Źródło: Decyzje administracyjne 2017r.

W 2017 roku w ciągu 245 dni obiadowych zakupiono i wydano 6040 szt. obiadów (o 386 szt. więcej w porównaniu z rokiem ubiegłym) na łączną sumę 35.616,67 zł. Cena jednostkowa jednego obiadu wynosiła 5,90 zł. obiady dostarczane były na podstawie umowy Nr ZP/8/2015 zawartej w dniu 05.01.1017 roku pomiędzy GMINĄ MIEJSKĄ CIECHANÓW reprezentowaną przez Dyrektora MOPS a Teresą Kozłowską reprezentującą firmę USŁUGI CATERINGOWE w Ciechanowie.

Dzienny Dom Seniora w omawianym okresie sprawozdawczym prowadził szereg działań w zakresie aktywizacji podopiecznych poprzez organizację imprez okolicznościowych, integracyjnych, uroczystości wynikających z kalendarza, pogadanek różnotematycznych, spotkań poza terenem DDS. Koszty wyjazdów i udział uczestników w różnego rodzaju imprezach kulturalnych pokrywane były z budżetu DDS zgodnie z planem budżetowym.

W ramach integracji międzypokoleniowej:

- współpracowano z pracownikami i dziećmi placówki wsparcia dziennego MOPS, tj. spotkania okolicznościowe z okazji Dnia Dziecka, Dnia Seniora, wspólny udział w jarmarku wielkanocnym i bożonarodzeniowym, wspólna uroczystość wigilijna, kolędowanie,
- współpracowano z Środowiskowym Domem Samopomocy przy ul. Strażackiej. Odbywały się spotkania integracyjne i okolicznościowe uczestników, tj. bal karnawałowy, obchody dnia zdrowia psychicznego,
- kontynuowano współpracę z kadrami pedagogicznymi i dziećmi z Miejskiego Przedszkola Nr 3 i Miejskiego Przedszkola nr 4 z oddziałami integracyjnymi w Ciechanowie,
- biorąc udział w kampanii społecznej „Cała Polska czyta dzieciom” Seniorzy przyłączyli się do regularnych spotkań i czytania bajek dzieciom z Miejskiego Przedszkola nr 3 i nr 4 w Ciechanowie,
- uczestniczono w światowym projekcie UNICEF „wszystkie kolory świata” Seniorzy wykonali i wzięli udział w licytacji lalek w Miejskim Przedszkolu nr 4 z oddziałami integracyjnymi wspierając potrzebujące dzieci w Angoli,
- seniorzy DDS zaangażowali się w akcję zbierania plastikowych zakrętek na leczenie i rehabilitację wychowanka MP nr 4 Franka Michałaka,
- wspierano dzieci w kiermaszu świątecznym w Miejskim Przedszkolu nr 3 w Ciechanowie, przekazano dekoracje świąteczne , pomagano przy sprzedaży ozdób świątecznych , dochód przeznaczony na zakup sprzętu sportowego dla przedszkolaków,
- odbywały się okolicznościowe odwiedziny uczennic klasy V i VI szkoły podstawowej nr 5 i Gimnazjum Nr3 z programem wokalnno -tanecznym z okazji Walentynek, Dnia Matki, 11 listopada.

Także dzieci odwiedzają Seniorów z występami wokalnno-artystycznymi z okazji, świąt i innych uroczystości okolicznościowych, tj. jasełka, dzień babci i dziadka. Współpraca oparta jest na wzajemnej życzliwości i zadowoleniu.

W ramach integracji ze społecznością lokalną seniorzy brali udział w:

- IX Subregionalnych targach edukacji i pracy Ciechanów 2017 - prezentacja stoiska-autoprezentacja,
- Ciechanowskim Jarmarku Wielkanocnym (występ artystyczno-wokalny, prezentacja prac o tematyce wielkanocnej wykonanych w ramach terapii zajęciowej),
- jarmarku pożegnanie lata 2017 występ wokalnno satyryczny w wykonaniu seniorki p. Jadwigi Koryckiej,
- Ciechanowskim Jarmarku Bożonarodzeniowym. Wspólne kolędowanie z dziećmi z Placówki Wsparcia Dziennego MOPS,
- na zaproszenie oddziału ZUS w Ciechanowie seniorzy brali udział w organizacji Dnia Seniora pod hasłem „Wyjdz z domu”. Prezentowali stoisko z pracami wykonanymi w ramach terapii zajęciowej oraz zaprezentowali się wokalnno- satyrycznie.

Celem spotkań było m. in. zwiększenie poczucia przydatności społecznej seniorów, niwelowanie negatywnych postaw wobec osób starszych i szeroko pojętą integrację poprzez łamanie barier międzypokoleniowych.

W ramach współpracy z podmiotami działającymi na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego w DDS odbywały się spotkania z przedstawicielem Komendy Powiatowej Policji

w Ciechanowie, których celem jest podniesienia poziomu świadomości osób starszych w zakresie zagrożeń, na jakie są narażeni w miejscu zamieszkania, przestrzeni publicznej, oraz innych zagrożeń w czasie, którego poruszano temat bezpieczeństwa seniorów, tj. jak nie dać się oszukać metodą na „wnuczka, inkasenta” oraz jak być widocznym na drodze.

Ponadto w DDS organizowane są spotkania z :

- przedstawicielami KP Państwowej Straży Pożarnej w Ciechanowie,
- przedstawicielem Powiatowej Stacji Sanitarno-epidemiologicznej,
- ze słuchaczami Zespołu Szkół Medycznych w Ciechanowie m.in. z kierunku- technik masażysta .

W ramach projektu badawczego „*przesiewowa ocena, jakości słuchu wśród pacjentów poradni POZ,*” w DDS przeprowadzono bezpłatne badanie słuchu Seniorom przez partnera projektu SłuchMed. Każda z badanych osób otrzymała audiogram.

Szczególną rolę w obowiązującym standardzie usług odgrywa aktywizacja. Seniorzy chętnie korzystali z zajęć ruchowych w sali ćwiczeń pod nadzorem pracownika. Do dyspozycji Seniorzy mają dwa rowery stacjonarne, rotor rehabilitacyjny. wiosła, stepper , hantle, tarcze obrotowe oraz drobny sprzęt do ćwiczeń manualnych. Seniorzy mieli możliwość korzystania z biblioteczki, prowadzą kronikę DDS, korzystają z prasy lokalnej i czasopism.

Ważnym elementem zajęć kulturalno-oświatowych była muzykoterapia, wspólne śpiewanie pieśni biesiadnych, patriotycznych, taniec, wspólne obchodzenie świąt okolicznościowych i imienin. Seniorzy bardzo aktywnie brali udział w przygotowaniach i przedstawieniach artystycznych, którymi uświetnili występ na jarmarku wielkanocnym, jarmarku bożonarodzeniowym, uroczystość Dnia Seniora, dnia kobiet i mężczyzn, spotkanie z okazji świąt wielkanocnych, Bożego Narodzenia.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia w ramach edukacji prozdrowotnej, pogadanki, dyskusje. Ich celem było zmotywowanie ludzi starszych do przejęcia odpowiedzialności za własne zdrowie, zwiększenie zainteresowania aktywnością fizyczną, wyrobienie nawyku regularnego wykonywania badań profilaktycznych, uwrażliwienie seniorów na konieczność podejmowania działań mających na celu utrzymanie jak najdłużej dobrej kondycji fizycznej i psychicznej. Pogadanki przygotowywane i prowadzone były przez opiekunów i kierownika w oparciu o Encyklopedię Zdrowia, Wielki Poradnik Medyczny, „Ziołowa apteka”, Poradniki dla osób starszych - „Zdrowie Seniora”, czasopisma „Żyj zdrowo i aktywnie”, „ Żyjmy dłużej”, „Zdrowie”, „ Świat zdrowia”, „Moda na zdrowie”, „Ze starego pamiętnika”, „Ta nasza młodość”, „Retro”.

Nieocenioną wartość odgrywały rozmowy wspierające mające na celu zmniejszanie lub eliminowanie niekorzystnych stanów emocjonalnych: lęku przed przyszłością, poczucia pustki, frustracji, braku przydatności społecznej, braku bezpieczeństwa wynikającego m. in. z braku akceptacji swojej trudnej sytuacji rodzinnej, materialnej czy zdrowotnej. Motywowanie do podjęcia aktywności w określonym zakresie, podjęcia większej dbałości o higienę czy systematycznej kontroli lekarskiej.

W ramach terapii zajęciowej dużym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia manualne z wykorzystaniem „wikliny papierowej”, krepiny. Seniorzy wykonywali ozdoby świąteczne, które malowali i ozdabiali według własnych pomysłów. Prace stanowiły dekoracje sal na uroczystości, eksponowane były na zewnątrz, podczas uczestnictwa w jarmarku wielkanocnym, targach edukacji i pracy, dniu seniora organizowanym przez ZUS.

Do tradycji DDS należy organizacja uroczystości imieninowych i urodzinowych Seniorów, co sprzyja integracji grupy oraz zmniejsza poczucie osamotnienia.

Działalność kulturalna w poszczególnych miesiącach kształtowała się następująco:

STYCZEŃ

- zapoznanie seniorów z regulaminem DDS, akceptacja poprzez złożenie podpisu,
- bal karnawałowy, podczas którego odbył się konkurs na najciekawszy strój oraz wybrano spośród uczestników króla i królową balu,
- Dzień Babci i Dziadka Połączony z życzeniami i występem artystycznym w wykonaniu dzieci z Miejskiego Przedszkola nr 3 w Ciechanowie,
- na zaproszenie dzieci z placówki wsparcia dziennego MOPS, Seniorzy uczestniczyli w uroczystości z okazji dnia Babci i Dziadka,
- spotkanie integracyjne z uczestnikami Środowiskowego Domu Samopomocy w Ciechanowie.
- wizyta w DDS przedszkolaków z MP Nr 3 w Ciechanowie ze spektaklem z okazji Dnia Babci i Dziadka.
- W ramach kampanii społecznej „Cała Polska czyta dzieciom” Seniorzy przyłączyli się do czytania bajek dzieciom z Miejskiego Przedszkola nr 3 i nr 4 w Ciechanowie.
- Jasełka w DDS w wykonaniu dzieci z MP nr4 z oddziałami integracyjnymi oraz młodzieży ze szkolnego klubu wolontariatu ZSZ Nr 2 w Ciechanowie

LUTY

- Uroczystości wynikające z kalendarza; tłusty czwartek - zabawa taneczna przy pączku,
- udział w światowym projekcie UNICEF „wszystkie kolory świata” .Wykonanie i udział w licytacji lalek w Miejskim Przedszkolu nr 4, seniorzy wsparli dochód dla dzieci w Angoli,
- w ramach projektu badawczego „przesiewowa ocena jakości słuchu wśród pacjentów poradni POZ „ w DDS przeprowadzono bezpłatne badanie słuchu Seniorom przez partnera projektu SłuchMed. Każda z badanych osób otrzymała audiogram,
- Walentynki- występ artystyczno-wokalny dzieci ze szkoły podstawowej nr 5 i gimnazjum nr 3 w Ciechanowie,
- udział Seniorów w balu karnawałowym na zaproszenie uczestników ŚDS,
- zabawa ostatkowa.

MARZEC

- Uroczyste obchody Dnia kobiet i mężczyzn połączone z występem artystyczno-wokalnym w wykonaniu seniorów,
- czytanie bajek dzieciom z Miejskiego Przedszkola nr 3 w ramach akcji cała polska czyta dzieciom,
- wizyta dzielnicowego Komendy Powiatowej Policji, pogadanka nt. „BEZPIECZNY SENIOR”,
- zajęcia wokalne przy akompaniamencie akordeonu /przygotowania do udziału w jarmarku wielkanocnym/.

KWIECIEŃ

- Udział w IX Subregionalnych targach edukacji i pracy Ciechanów 2017, reprezentowanie stoiska MOPS, prezentacja prac wykonanych w ramach terapii zajęciowej DDS.
- Udział Seniorów DDS w Ciechanowskim Festynie Wielkanocnym, występ artystyczno-wokalny, prezentacja prac o tematyce wielkanocnej wykonanych w ramach terapii zajęciowej

- Wspólny uroczysty obiad wielkanocny,
- czytanie bajek dzieciom z Miejskiego Przedszkola nr 3 i nr 4.

MAJ

- Uroczyste obchody Dnia Matki połączone z występem wokalnno- tanecznym w wykonaniu dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 5.
- Wizyta na zaproszenie w ŚDS na przedstawieniu teatru Piekiełko pt. „Szczęście”.
- czytanie bajek dzieciom z Miejskiego Przedszkola nr 3 i nr 4.

CZERWIEC

- wizyta Seniorów w placówce wsparcia dziennego MOPS z okazji Dnia Dziecka, spotkanie integracyjne, wspólna zabawa, kalambury, karaoke.
- spotkanie integracyjne poza DDS, grill w pub Fabryczna, wspólna zabawa taneczna.

LIPIEC

- Spotkanie z przedstawicielem Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie, podniesienie poziomu świadomości osób starszych w zakresie zagrożeń, na jakie są narażeni w miejscu zamieszkania, przestrzeni publicznej, oraz innych zagrożeń min. oszustw na wnuczka.

SIERPIEŃ

- wizyta dzielnicowego Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie.
- konkurs pieśni biesiadnych.

WRZESIEŃ

- Udział w Jarmarku pożegnania lata 2017 występ wokalnno-satyryczny w wykonaniu Seniorki
- Wycieczka do Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie. Zwiedzanie wystaw stałych i czasowych z przewodnikiem

PAŹDZIERNIK

- W ramach obchodów *światowego dnia zdrowia psychicznego* seniorzy na zaproszenie uczestników ŚDS wzięli udział w mszy św. oraz obejrzeli przygotowany przez uczestników ŚDS spektakl pt. „Samotny wśród ludzi”
- Uroczyste obchody Dzień Seniora połączone z występami wokalnno -artystycznymi przygotowanymi przez Seniorów. Delegacja dzieci z placówki wsparcia dziennego,
- Na zaproszenie oddziału ZUS w Ciechanowie seniorzy współdziałali w organizacji Dnia Seniora pod hasłem „Wyjdź z domu”. Prezentowali stoisko z pracami wykonanymi w ramach terapii zajęciowej oraz zaprezentowali się wokalnno- satyrycznie.
- czytanie bajek dzieciom z Miejskiego Przedszkola nr 3
- Udział przedstawicieli DDS w V Debacie Społecznej dotyczącej bezpieczeństwa pod hasłem „Porozmawiajmy o bezpieczeństwie- możesz mieć na nie wpływ”

LISTOPAD

- Andrzejkowa zabawa taneczna połączona z wróżbami i ciasteczkami z przepowiednią.
- czytanie bajek dzieciom z Miejskiego Przedszkola nr 3
- Spotkanie z przedstawicielem Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie, prezentacja ,film podniesienie poziomu świadomości osób starszych w zakresie zagrożeń .

GRUDZIEŃ

- Wspólne ubieranie choinki, śpiewanie kolęd, spotkanie opłatkowe.
- udział w kiermaszu świątecznym w Miejskim Przedszkolu nr 3 w Ciechanowie, przekazanie prac, pomoc przy sprzedaży dochód przeznaczony na zakup sprzętu sportowego dla dzieci z przedszkola.

- czytanie bajek dzieciom z Miejskiego Przedszkola nr 3,
 - impreza mikołajkowa połączona z loterią,
 - uroczyste spotkanie wigilijne. Seniorzy i dzieci z placówki wsparcia dziennego w ramach integracji międzypokoleniowej wspólnie spędzili wigilię, dzieci przygotowały jasełka a seniorzy kolędy.
 - Udział w ciechanowskim Jarmarku Bożonarodzeniowym. Seniorzy wraz z dziećmi z placówki wsparcia dziennego wspólnie na scenie śpiewali kolędy
- Stałymi elementami pracy DDS były między innymi:**
- wtorkowy przegląd prasy lokalnej
 - czwartkowe spotkania taneczne,
 - piątkowe czytanie artykułów prozdrowotnych,
 - zajęcia w ramach terapii zajęciowej /wycinanie, wyklejanie, wiklina papierowa, prace z wykorzystaniem bibuły i krepiny ,prace zbiorowe/
 - zajęcia psychoaktywne/rozwiązywanie krzyżówek, quizów, gry planszowe; warsztaty, szachy, gra w karty,
 - ćwiczenia ogólnousprawniające/rower stacjonarny, rotor, wiosła, stepper, /
 - co najmniej raz w miesiącu kontrolny pomiar ciśnienia krwi Seniorom,
 - bieżące prowadzenie kroniki,
 - omawianie, załatwianie spraw bieżących.

Organizowanie imprez kulturalno-oświatowych oraz włączanie Seniorów spełnia nie tylko funkcję rozrywkową, ale także terapeutyczną. Aktywny Senior mimo wieku mający poczucie przydatności z reguły odznacza się lepszą kondycją psychosomatyczną. Racjonalne spędzenie wolnego czasu to najlepsza forma terapii zapobiegająca przedwczesnej starości i alternatywa na zubożenie i rezygnację.

Pracownicy/Kadra Zadania DDS realizowane są przez 4 pracowników, pracujących łącznie na 3 ½ etatu. Są to: kierownik, terapeuta zajęciowy, opiekun, robotnik gospodarczy Wszyscy pracownicy współpracują ze sobą przy realizacji zadań i odpowiadają za przestrzeganie zasad reżimu sanitarnego.

Szkolenia

W roku sprawozdawczym 2017 pracownicy uczestniczyli w szkoleniu : „Zapobieganie agresji i autoagresji podopiecznego w ŚDS”, „Wypełnianie wniosku o dofinansowanie projektu w ramach RPO WM w kontekście prawidłowego określania celów kryteriów i wskaźników”, „ Kreowanie polityki senioralnej przez OPS”.

Podziękowania

Seniorzy i pracownicy DDS, otrzymali podziękowania:

- od Pani Dyrektor, wychowawców i dzieci Miejskiego Przedszkola Nr 3 w Ciechanowie w związku z udziałem w kiermaszu świątecznym „za wsparcie, serce i wielopokoleniową”, integrację oraz za „czas poświęcony dzieciom za udział w akcji – „Cała Polska czyta dzieciom”
- od Pani Dyrektor wychowawców i dzieci Miejskiego Przedszkola Nr 4 w Ciechanowie za udział w akcji zbierania plastikowych zakrętek na leczenie i rehabilitację wychowanka Franka Michalaka,

- od studio COEK dla MOPS „za wsparcie artystyczne Jarmarku wielkanocnego” oraz dla uczestniczki DDS Jadwigi Koryckiej za „Artystyczne wsparcie pożegnanie lata w Ciechanowie”.

Placówka wsparcia dziennego - Środowiskowy Dom Samopomocy typu „A i B”

Środowiskowy Dom Samopomoc typu „AiB” jest samodzielną jednostką organizacyjną Gminy Miejskiej Ciechanów. To placówka wsparcia dziennego dla 40 osób dorosłych z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi. Placówka prowadzi rehabilitację społeczną. Decyzję o skierowaniu do Środowiskowego Domu Samopomocy oraz decyzję o odpłatności za świadczone usługi wydaje dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pisemna prośba osoby zainteresowanej, komplet dokumentów uprawniających do korzystania z usług placówki (skierowanie, zaświadczenia lekarskie, dokumenty na podstawie których oblicza się dochód członków rodziny wspólnie prowadzących gospodarstwo domowe) oraz wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracownika socjalnego stanowią podstawę do wydania stosownych decyzji. Odpłatność za pobyt w Środowiskowym Domu Samopomocy ustalana jest na podstawie art. 51b ust.1 ustawy o pomocy społecznej. Odpłatność za korzystanie z usług Środowiskowego Domu Samopomocy ustala się na poziomie 5% kwoty dochodu osoby samotnie gospodarującej lub kwoty dochodu na osobę w rodzinie. Osoby, których dochód nie przekracza kwoty 250% kryterium dochodowego zgodnie z art.8 ustawy o pomocy społecznej nie ponoszą odpłatności za pobyt w placówce.

W 2017 roku MOPS wydał 53 decyzje administracyjne kierujące do Środowiskowego Domu Samopomocy, tj. typu „A” przy ul. Niechodzkiej – 29 oraz typu „B” przy ul. Strażackiej – 24.

- Typ A- przeznaczony dla osób z przewlekłymi zaburzeniami psychotycznymi.
- Typ B- dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu głębszym, umiarkowanym i lekkim, przy czym osoba niepełnosprawna w stopniu lekkim ma sprzężone zaburzenie.

Usługi opiekuńcze

W 2017 roku w ramach zadań własnych gminy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie realizował pomoc w formie usług opiekuńczych osobom niesamodzielnym. Pomoc kierowano do osób, które ze względu na wiek, choroby, niepełnosprawność wymagały pomocy i były jej pozbawione z uwagi na to, iż były samotne lub najbliższa rodzina nie była w stanie zapewnić należytej opieki.

Dwadzieścia cztery opiekunki zatrudnione w strukturach Ośrodka zabezpieczało podstawowe potrzeby osobom z ograniczoną sprawnością, wymagającym częściowego wsparcia w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Z tej formy pomocy korzystały osoby mające trudności z poruszaniem się i samoobsługą. Zakres obowiązków opiekunek domowych polegał na:

- utrzymywaniu mieszkania w porządku i czystości (wszystkich pomieszczeń), myciu okien, zmianie firan i zasłon, trzepaniu dywanów i chodników – minimum dwa razy w roku, pozostałe czynności stosownie do potrzeb,

- wykonywaniu czynności związanych z utrzymaniem higieny osobistej usługobiorcy (myciu osoby niepełnosprawnej fizycznie, prześcielaniu łóżka, zmianie bielizny osobistej, czesaniu itp.),
- zakupowaniu artykułów spożywczych, leków i innych potrzebnych rzeczy w gospodarstwie domowym – za pieniądze usługobiorcy,
- przygotowywaniu posiłków – w tym obiadu lub przyniesieniu obiadu z placówki gastronomicznej, stosownie do potrzeb w środowisku,
- pomocy w spożywaniu posiłków i podawaniu leków zgodnie z zaleceniem lekarza,
- praniu bielizny osobistej i pościelowej oraz ręczników, ścierek itp. lub odnoszeniu i przynoszeniu z pralni,
- zmianie bielizny pościelowej,
- sprawowaniu opieki nad usługobiorcą w czasie wizyty u lekarza,
- załatwianiu spraw bieżących: wezwanie lekarza, realizacja recept, zgłoszenie napraw urządzeń domowych, opłaty czynszu itp.,
- przynoszeniu wody z zewnątrz,
- przynoszeniu opału i palenie w piecu,
- zapewnieniu kontaktu z otoczeniem,
- zgłaszaniu do pracownika socjalnego potrzeb usługobiorcy w zakresie innych form pomocy.

W 2017 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało 121 osób. Ogółem zrealizowano 38551 godzin usług opiekuńczych. Średnio jeden klient korzystał z 26,55 godziny pomocy usługowej w ciągu jednego miesiąca.

Usługi opiekuńcze świadczone są w dni robocze, od poniedziałku do piątku, w godzinach od 8.00 do 16.00. Odpłatność za usługi opiekuńcze uzależniona była od sytuacji finansowej osoby korzystającej z usług oraz sytuacji rodzinnej. Odpłatność naliczana jest zgodnie z tabelą odpłatności uchwaloną przez Radę Miasta Ciechanów. Pełna odpłatność za 1 godzinę usług opiekuńczych wynosiła 14,50 zł.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze

W 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie świadczył specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dwóch osób z autyzmem (dziecko w wieku 16 lat i mężczyzna) zamieszkałych na terenie miasta Ciechanów.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa przyznawane są na podstawie:

- złożonego wniosku o przyznanie specjalistycznych usług opiekuńczych osoby zainteresowanej usługami specjalistycznymi lub jej przedstawiciela,
- przeprowadzonego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej,
- skompletowaniu pełnej dokumentacji, w tym zaświadczenia lekarskiego wydanego przez specjalistę,
- wydanej decyzji administracyjnej o przyznaniu specjalistycznych usług opiekuńczych i obowiązującej odpłatności wyliczonej wg tabeli odpłatności, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U.189 z 2005 r. poz.1598).

W 2017 roku zrealizowano 420 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych. Pełna odpłatność za 1 godzinę specjalistycznych usług opiekuńczych wynosiła 25,00 zł. Odpłatność jaką ponosi beneficjent za 1 godzinę specjalistycznych usług opiekuńczych jest uzależniona od miesięcznego dochodu na 1 członka w rodzinie. W pierwszym przypadku odpłatność wynosiła 15% kwoty bazowej 25,00 zł (tj. 3,75zł za 1 godzinę), a w drugim 20% (tj. 5,00 zł za 1 godzinę).

Wydatki na specjalistyczne usługi opiekuńcze są w całości pokrywane z budżetu Wojewody. Otrzymane środki w 2017 roku wyniosły 10 500,00 zł, zaś wysokość dochodów z tytułu odpłatności za usługi to kwota 2 685,00 zł.

Kadra jaką zatrudniał w 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie to psycholog kliniczny i terapeuta zajęciowy. Osoby te wykonywały pracę na umowę zlecenie.

Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych odbywała się na podstawie planu terapeutycznego dostosowanego indywidualnie do osób korzystających z tej formy pomocy.

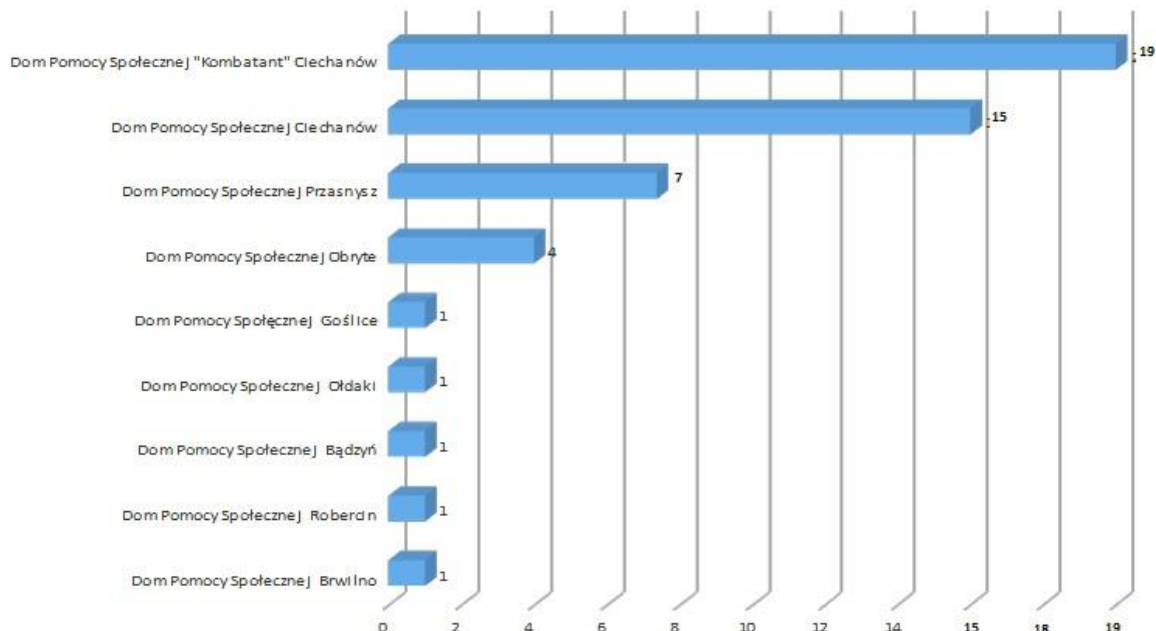
Zapewnienie całodobowej opieki.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu mają prawo do pobytu w domu pomocy społecznej. Do domu pomocy społecznej kierowane są osoby ze względu na zły stan zdrowia oraz brak możliwości zapewnienia opieki ze strony najbliższej rodziny. Pobyt w placówce ustalany jest na podstawie decyzji administracyjnej. Decyzję o skierowaniu osoby do domu pomocy społecznej, jak również decyzję ustalającą opłatę za pobyt wydaje dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej po uprzednim zaakceptowaniu kompletu dokumentów przez Prezydenta Miasta Ciechanów.

W 2017 roku w domach pomocy społecznej przebywało 50 osób, którym wydano decyzję o skierowaniu i odpłatności. Mieszkańcy miasta przebywali w różnych placówkach. Domy pomocy społecznej mają bardzo zróżnicowane wysokości opłat, które wahają się w granicach od 2.712,00 zł do 3.520,00 zł.

Wykres Wykaz domów pomocy społecznej w których przebywali mieszkańcy miasta w 2017 roku

Wykaz domów pomocy społecznej w których przebywali mieszkańcy miasta w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne

Pobyt osób skierowanych do domów pomocy społecznej finansowany był zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej. Obowiązek wnoszenia opłat za pobyt osoby niesamodzielnej w domu pomocy społecznej spoczywa na mieszkańcu domu, jego małżonku oraz osobach zobowiązanych do alimentacji. Odpłatność za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej ciąży na gminie wówczas gdy zarówno mieszkaniec jak i osoby zobowiązane do alimentacji nie są w stanie pokryć w całości kosztów utrzymania. Każdy z mieszkańców ponosił odpłatność stanowiącą 70% własnego dochodu, pozostałą część pokrywała rodzina zobowiązana do alimentacji lub gmina. W 2017 roku odpłatność pensjonariusza domu pomocy społecznej stanowiła kwotę 513 074,00 zł., osoby zobowiązanej do alimentacji - kwotę 137 771,00 zł., Gminy Miejskiej Ciechanów - kwotę 1 101 678,00 zł.

W 2017 roku do domów pomocy społecznej skierowano 8 osób. Spośród 50 osób umieszczonych 1 osoba pokrywała koszty pobytu w pełnej wysokości, 4 osoby pokrywały koszty pobytu wspólnie z rodziną, w przypadku 7 osób koszty pobytu pokrywane były wspólnie z rodziną zobowiązaną do alimentacji oraz gminą, w przypadku 38 osób w kosztach pobytu partycypowała wyłącznie gmina.

2.2.7 System wsparcia osób bezdomnych

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, do obowiązkowych zadań własnych gminy należy udzielenie schronienia, zapewnienie posiłku i niezbędnej odzieży osobom tego pozbawionym. Osoby bezdomne korzystają również z pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych i celowych. Pomocy osobie bezdomnej udziela gmina ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały.

W 2017 roku 56 osób bezdomnych (w tym 1 dziecko) korzystało z różnych form pomocy społecznej. Były to przede wszystkim świadczenia pieniężne i pomoc rzeczowa.

W 2017 roku 28 osób bezdomnych otrzymało wsparcie finansowe na łączną kwotę 139.712,00 zł.

Tabela. Formy pomocy finansowej kierowane do osób bezdomnych w 2017 roku

Wyszczególnienie	Liczba osób	Kwota w złotych
koszty zabezpieczenia dwóch miejsc w noclegowni	2	13.200,00
zasiłki celowe na opłacenie pobytu i wyżywienia w domach dla bezdomnych	19	67.083,00
zasiłki stałe	7	34.975,00
składki zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały	7	3.148,00
pokrycie kosztów pogrzebu	2	4.547,00
zasiłki celowe z programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"	4	612,00
posiłki w PCK	6	2.544,00
zasiłki okresowe	15	11.369,00
Pozostałe zasiłki celowe	12	2.234,00
RAZEM	X	139.712,00

Osoby bezdomne charakteryzują się licznymi dysfunkcjami prowadzącymi do upośledzenia społecznego funkcjonowania, którego własnym staraniem nie są w stanie zmienić. Osoby bezdomne, poza pracą socjalną korzystają również z pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych i celowych. Pomocy finansową osobie bezdomnej udziela gmina ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie korzystało łącznie 56 osób, w tym 1 dziecko. W przypadku 18 osób pomoc skierowana była w trybie interwencyjnym, ponieważ byli to bezdomni z ostatnim miejscem zameldowania poza Gminą Miejską Ciechanów. W opisanych przypadkach zabezpieczono miejsce w noclegowni, udzielono stosownej pomocy (np. sanitarnej, żywnościowej), a następnie ustalono gminy właściwe do udzielenia kompleksowej pomocy. W uzgodnieniu z właściwymi ośrodkami udzielano również pomocy w formie zakupu biletu w celu przejazdu do miejscowości, w której osoby bezdomne miały możliwość uzyskania schronienia lub innej formy pomocy. W przypadku 2 osób bezdomnych, którzy przebywali w pobliskich schroniskach, a zmarli w Specjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim, Ośrodek finansował koszty pogrzebu. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie, kompleksowym wsparciem objął 34 osoby bezdomne, którzy ostatnie stałe miejsce zameldowania mieli na terenie miasta Ciechanów. W 2017 roku osoby bezdomne otrzymały wsparcie finansowe na łączną kwotę 139.712,00 zł.

Tabela. Formy pomocy finansowej kierowane do osób bezdomnych w 2017 roku

Wyszczególnienie	Liczba osób	Kwota w złotych
Koszty zabezpieczenia dwóch miejsc w noclegowni	31 (w tym 18 interwencyjnie)	13.200,00
zasiłki celowe na opłacenie pobytu i wyżywienia w schronisku	19	67.083,00
zasiłki stałe	7	34.975,00
składki zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały	7	3.148,00
pokrycie kosztów pogrzebu	2	4.547,00
zasiłki celowe z programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"	4	1.005,48
posiłki w PCK	6	2.557,00
zasiłki okresowe	15	11.369,00

Pozostałe zasilki celowe	12	2.234,00
RAZEM	74	114.591,80

Zdecydowana większość osób bezdomnych to mężczyźni – 32 (w tym jedno dziecko) i 2 kobiety. Wśród tej liczby dominują osoby stanu wolnego 29 mężczyzn i 2 kobiety. Z reguły są to osoby, które mają zerwane więzi z najbliższą rodziną lub są osobami samotnymi nie posiadającymi żadnej rodziny i możliwości wsparcia. W takich sytuacjach pracownicy socjalni zabezpieczali schronienie w instytucjach, organizacjach lub wspierali osoby bezdomne w wybranych przez nich miejscach Niemieszkalnych co wykazuje poniższe zestawienie.

Tabela. Miejsca w których przebywały osoby bezdomne w 2017 roku

Miejsca w których przebywały osoby bezdomne	Liczba osób
Stowarzyszenie MONAR -Schronisko dla Osób Bezdomnych w Dreglinie	8
Stowarzyszenie Monar Mazowieckie Centrum Pomocy Bliźniemu "Markot" w Turowie – Schronisko	10
Stowarzyszenie Monar Mazowieckie Centrum Pomocy Bliźniemu "Markot" w Turowie – Noclegownia	31 w tym 13 z miasta Ciechanów
Fundacja "Serce Marka" Konarzewo Sławki	1
Dom Zakonny Łązniewo	1
Fundacja New Life Center Murowana Goślina	1
Dom Odzyskanych dla Życia w Grzędach	1
ZOL Sońsk	1
Bezdomni przebywający w miejscach niemieszkalnych (Hotel robotniczy, szałas w Poznaniu, działki, pustostany)	7
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Mławie	2

Źródło: opracowanie własne

Tabela. Formy pomocy pozamaterialnej kierowane do osób bezdomnych w 2017 roku

Wyszczególnienie	Ilość rodzin	Ilość osób w rodzinie
Działania kierowane do osób bezdomnych w tym:	54	56
ilość osób przebywających w schroniskach i noclegowniach	41	41
Osoby, które podjęły działania zmierzające do wyjścia z bezdomności i realizowały Indywidualny Plan Wychodzenia z Bezdomności	19	19
ilość osób bezdomnych, którym przyznano lokal z zasobów gminy	2	2
ilość osób bezdomnych, które otrzymały lokal spółdzielczy	1	1
Osoby bezdomne, które w okresie sprawozdawczym utraciły status osoby bezdomnej	7	8
Osoby bezdomne, które zmarły	2	2
Osoby bezdomne, które nie były mieszkańcami miasta Ciechanów	18	18

Źródło: opracowanie własne

W 2017 roku największą grupę bezdomnych, w stosunku do których kierowano kompleksową pomoc, stanowiły osoby powyżej 50 roku życia (osób 19). Osoby młodsze, tj. do 50 roku życia to grupa 14 osób oraz jedno dziecko. Najmłodsza osoba bezdomna miała 3 lata a najstarsza 80 lat.

Największą grupę bezdomnych stanowiły osoby w wieku pełnej aktywności zawodowej (28 osób). Ta grupa bezdomnych posiadała głównie wykształcenie zawodowe (11 osób) lub średnie (11 osób) i wyższe (1 osoba). Mimo posiadania kwalifikacji, osoby te od wielu lat nie pracowały w swoim zawodzie i utraciły wcześniej zdobyte umiejętności. Tylko 5 osób posiadało wykształcenie podstawowe.

Bezdomność jest problemem przy którego analizie, szczególnie w kontekście szukania rozwiązań, istotnym jest okres pozostawania w bezdomności. Długotrwałe pozostawanie w warunkach destabilizacji, skomplikowanej sytuacji życiowej tych osób, utrzymującym się stresie, uzależnieniach, sprawia że zmienia się ich osobowość. Tracą ambicję, własną godność i motywację do zmian. W grupie osób objętych wsparciem ze strony Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie największą grupę stanowiły osoby, które status bezdomnej posiadają do pięciu lat (28 osób), przy czym w przypadku 15 osób bezdomność trwała do 12 miesięcy. W tej grupie znajdowała się kobieta z dzieckiem, która z powodu doświadczania przemocy ze strony partnera została skierowana do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Mławie. Należą do nich również osoby, które z pomocy materialnej korzystają sporadycznie, głównie w okresach pogorszenia warunków pogodowych (4 osoby). Z grupy

bezdolnych objętych kompleksowym wsparciem w 2017 roku tylko 6 osób pozostawało bezdomnymi powyżej 5 lat.

Tabela. Okres trwania bezdomności

Wyszczególnienie	Liczba osób
do 1 roku	14 (1 dziecko)
od 1 do 5 lat	14
powyżej 5 lat	6

Zródło: opracowanie własne

Pomimo tak trudnej grupy klientów, z częścią z nich udaje się podjąć skuteczną pracę socjalną. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie obejmuje wsparciem osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością, przebywające na terenie Gminy Miejskiej Ciechanów. W szczególności praca socjalna jest kierowana do osób bezdomnych, których ostatnim miejscem zameldowania na pobyt stały było Miasto Ciechanów. Do pracy w obszarze problemu bezdomności oddelegowano dwóch pracowników socjalnych, którzy podejmują działania na terenie miasta jak i współpracują z organizacjami pozarządowymi udzielającymi schronienia.

Pracownicy socjalni zajmujący się problemem bezdomności prowadzą działania interwencyjne, aktywizujące, wspierające w procesie usamodzielniania np.:

- 1) okresowe patrole podejmowane wspólnie z pracownikami Straży Miejskiej, w szczególności w okresach trudnych warunków atmosferycznych,
 - prowadzenie pracy socjalnej w oparciu o kontrakt socjalny, polegającej na ustaleniu działań zarówno po stronie pracownika socjalnego jak i osoby bezdomnej, mające na celu przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej,
 - pomoc w nawiązaniu kontaktu z rodziną i odbudowania więzi rodzinnych,
 - organizowanie pomocy wolontariuszy w zakresie przeciwdziałania bezdomności,
 - kierowanie do placówek świadczących opiekę w zakresie schronienia,
 - współdziałanie z placówkami w zakresie tworzenia indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności i realizacji kontraktów socjalnych,
 - udzielanie wsparcia w zakresie wyrobienia utraconych dokumentów lub skompletowania dokumentów uprawniających do świadczeń emerytalno-rentowych, motywowanie do podjęcia i realizacji terapii uzależnień,
 - motywowanie do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz potwierdzania w wyznaczonych terminach gotowości do podjęcia pracy,
 - motywowanie do podejmowania aktywności zawodowej oraz organizowanie spotkań umożliwiających bezpośredni kontakt z pracodawcami,
 - motywowanie do podejmowania leczenia chorób somatycznych oraz kompletowania dokumentacji w celu uzyskania stopnia niepełnosprawności,
 - motywowanie do złożenia wniosków o przydział lokalu socjalnego,

- organizowanie usług kąpielowych, zabezpieczenia odzieży i zminimalizowania zagrożeń zakażeniem,
- współpraca z Komendą Powiatową Policji w Ciechanowie, Strażą Miejską w Ciechanowie i Specjalistycznym Szpitalem Wojewódzkim w Ciechanowie w zakresie przeprowadzenia Ogólnopolskiego Badania Liczby Osób Bezdomnych oraz koordynowanie działań podejmowanych w tym zakresie.
- organizacja spotkań edukacyjno-motywacyjnych dla osób bezdomnych we współpracy ze służbami zaangażowanymi w tym zakresie oraz z udziałem osób, które wyszły z problemu bezdomności i psychologa. Temat spotkań to: zagrożenia wynikające z przebywania w okresie zimowym w miejscach niemieszkalnych, skutki hipotermii i odpowiedzialności karnej, zasady funkcjonowania i kierowania do schronisk, noclegowni i ogrzewalni, obowiązki osób przebywających w schroniskach oraz trening motywacyjny.

W 2017 roku, z 34 –osobowej grupy osób bezdomnych mieszkańców Ciechanowa, 8 osób utraciło status osoby bezdomnej (w tym 1 dziecko), 2 osoby otrzymały lokal z zasobów gminy, 1 uzyskała prawo do lokalu spółdzielczego, 1 osoba zamieszkała ze swoją rodziną, 1 osoba wraz z dzieckiem wynajęła mieszkanie poza terenem miasta Ciechanów, 2 osoby odbyły kompleksową terapię i usamodzielnily się. Na obecną chwilę nie ma osób bezdomnych z dziećmi.

2.3. Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji zadań powierzonych gminie z zakresu wspierania rodziny w 2017 roku stanowi oddzielny materiał.

2.4. Zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

2.4.1. Zespół Interdyscyplinarny

W 2017 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 105 formularzy „Niebieska Karta - A” w stosunku do 87 rodzin. Procedura prowadzona była łącznie w 133 rodzinach (kontynuowane było prowadzenie procedur wszczętych w poprzednich latach). Do pracy bezpośrednio z rodziną Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego powoływał grupę roboczą. Skład grupy roboczej dobierany był zgodnie z potrzebami rodziny np. do grupy roboczej powoływany był pracownik socjalny, psycholog MOPS, dzielnicowy z rejonu zamieszkania rodziny a także zgodnie z potrzebami był powołany pedagog/psycholog szkolny do której uczęszczają dzieci, przedstawiciel Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Uzależnienia, przedstawiciel ochrony zdrowia, kurator zawodowy. Zadaniem grup roboczych było opracowanie indywidualnego planu pomocy i taki podział zadań między jej członków, by praca z rodziną przyniosła jak najlepsze efekty. Głównym celem pracy przedstawicieli poszczególnych służb w ramach grup roboczych była diagnoza sytuacji i w przypadku potwierdzenia podejrzeń o występowaniu przemocy, zatrzymanie tego zjawiska. W dwóch przypadkach z inicjatywy członków grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego zostało skierowane zawiadomienie do prokuratury

o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 kk. W jednym przypadku postępowanie toczy się w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa znieważenia i gróźb karalnych wobec pracownika socjalnego. Grupy robocze pracowały nie tylko z osobami doświadczającymi przemocy ale także z tymi, które podejrzane były o jej stosowanie. Podczas spotkań członkowie grup roboczych informowali o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy wobec osób najbliższych. W roku 2017 powołano 87 grup roboczych w odniesieniu do nowo wszczętych procedur. Pracę kontynuowało 46 grup roboczych powołanych w poprzednim roku. Łącznie w 2017 roku odbyło się 371 spotkań grup roboczych i 5 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego. Praca grupowa daje nie tylko możliwość pełniejszej diagnozy, ale przede wszystkim skuteczniejszy podział zadań między służbami oraz głębszą weryfikację zbieranych informacji.

Na pierwszym posiedzeniu grupy roboczej opracowywano plan pomocy a członkowie grupy roboczej podejmowali działania zgodne z posiadanymi kompetencjami. Działania podejmowane przez przedstawicieli instytucji, którzy wchodzili w skład grup roboczych skupiały się na kompleksowej pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc domową. Systematyczne wizyty pracowników socjalnych, funkcjonariuszy policji oraz kuratorów sądowych w rodzinach dotkniętych lub zagrożonych przemocą jak również wsparcie pedagogów szkolnych wzmacniało pozycję osoby doznającej przemocy domowej.

W 2017 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie wspierali osoby doświadczające przemocy domowej, jak również pracowali z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy domowej. Praca z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy domowej jest trudna. Najczęściej osoby stosujące przemoc domową są niechętne do współpracy, nie widzą występującego problemu.

2.5. Zadania wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych

2.5.1. System świadczeń rodzinnych

Zadania wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych koncentrują się przede wszystkim na wsparciu rodzin o niskich dochodach, osób niepełnosprawnych i starszych. Uzyskana pomoc winna przynajmniej częściowo zaspokoić potrzeby życiowe takie jak leczenie, rehabilitację oraz edukację. Dlatego formy pomocy są zróżnicowane i wymagają spełnienia określonych warunków po spełnieniu których można otrzymać świadczenie w formie:

- zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne,
- jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie.

Zasiłek rodzinny przysługiwał osobom, których dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał 674,00 zł. W przypadku, gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługiwał, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał kwoty 764,00zł.

Wysokość zasiłku rodzinnego uzależniony jest od wieku dziecka, tj.:

- do 5 r. ż. - 95,00 zł,
- powyżej 5 r. ż. do 18 r. ż. – 124,00 zł,
- powyżej 18 r. ż. do ukończenia 24 r. ż. – 135,00 zł.

Do zasiłku rodzinnego przyznaje się dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka – świadczenie jednorazowe w wysokości 1.000,00 zł,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego w wysokości 400,00 zł,
- samotnego wychowywania dziecka w wysokości 193,00 zł (nie więcej niż 386 zł na wszystkie dzieci),
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego w wysokości 90,00 zł dla dziecka do 5 roku życia i 110,00 zł powyżej 5 r. ż. do ukończenia 24 r. ż.,
- rozpoczęcia roku szkolnego - świadczenie jednorazowe w wysokości 100,00 zł,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania - w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły w wysokości 113,00 zł. lub w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły w wysokości 69,00 zł,
- dodatek z tytułu wielodzietności w wysokości 95,00 zł.

W ramach przyznawanych świadczeń rodzinnych wypłacana jest również jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Prawo do tego świadczenia mają rodzice lub opiekunowie prawni dziecka, których dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekroczy kwoty 1922,00 zł netto.

Od stycznia 2016 roku wypłacane jest nowe świadczenie rodzicielskie dla rodziców, którzy nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego, nie jest uzależnione od kryterium dochodowego (jest to kwota netto gdyż świadczenie rodzicielskie nie podlega opodatkowaniu ani innym obciążeniom). Wsparcie finansowe w postaci świadczenia rodzicielskiego przysługuje przez rok (52 tygodnie) po urodzeniu dziecka w wysokości 1000 zł miesięcznie, a w przypadku urodzenia wieloraczków ten okres będzie mógł być wydłużony nawet do 71 tygodni. W 2017 roku wypłacono 1447 świadczeń rodzicielskich.

W 2017 roku 1410 rodzin otrzymywało zasiłki rodzinne wraz z przysługującymi dodatkami.

Tabela Zasiłek rodzinny i przysługujące dodatki

Wyszczególnienie	Liczba rodzin
zasiłek rodzinny	1410
<i>dodatki z tytułu</i>	
rozpoczęcie roku szkolnego	840
wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	228

urodzenia dziecka	144
samotnego wychowywania dziecka	105
kształcenia i rehabilitacji dziecka	147
korzystania z urlopu wychowawczego	85
podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania	25
zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	355
świadczenie rodzicielskie	202

Źródło: opracowanie własne

W systemie świadczeń rodzinnych przyznawane i wypłacane są również świadczenia opiekuńcze dla osób z niepełnosprawnością do których zalicza się:

- zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 153,00 zł miesięcznie wypłacany bez względu na dochód osoby,
- świadczenie pielęgnacyjne przyznawane niezależnie od dochodu rodziny w związku z opieką nad niepełnosprawnym dzieckiem 1.406,00 zł,
- specjalny zasiłek opiekuńczy ,uzależniony od kryterium dochodowego rodziny (764,00 zł) i wypłacany w kwocie 520,00 złotych miesięcznie,
- zasiłek dla opiekuna osoby niepełnosprawnej jest przeznaczony tylko dla osób, które wskutek nowelizacji Ustawy o świadczeniach rodzinnych utraciły z dniem 1 lipca 2013 r. prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Osobom uprawnionym prawo do zasiłku przysługuje za okres: od dnia 1 lipca 2013 r. do momentu, w którym uprawniony przestanie spełniać warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w przepisach ustawy o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r.

Tabela. Rodzaje świadczeń opiekuńczych w 2017 roku

Wyszczególnienie	Liczba osób
Specjalny zasiłek opiekuńczy	64
Zasiłek dla opiekuna	47
Świadczenie pielęgnacyjne	133
Zasiłek pielęgnacyjny	965

Źródło: opracowanie własne

W okresie od stycznia do grudnia 2017 roku z zakresu świadczeń rodzinnych wydano 3186 decyzji administracyjnych, w tym 96 decyzji odmownych, tj.: z powodu przekroczenia

przez rodziny dochodu uprawniającego do przyznania świadczeń (82), braku uprawnień (13), jedna decyzja odmowna dotycząca odmowy umorzenia nienależnie pobranego świadczenia. Od wydanych decyzji złożono 13 odwołań do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które 6 decyzji utrzymało w mocy, w 6 przypadkach uchylono decyzje organu i SKO przyznało świadczenia, w 1 przypadku minął ustawowy termin wniesienia odwołania.

W 2017 roku klientom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wydano 627 zaświadczeń, przede wszystkim w celu ubiegania się o stypendium szkolne (245), innych ośrodków pomocy społecznej (68), do celów uzyskania dodatku mieszkaniowego (115), innych urzędów, np. ZUS, sąd, PUP (94), organizacji pozarządowych (13), Komendy Powiatowej Policji (92).

2.6. Zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

2.6.1. Świadczenie wychowawcze

Do systemu świadczeń rodzinnych od kwietnia 2016 roku dołączyła nowa forma wsparcia, świadczenie wychowawcze realizowane w ramach Programu Rodzina 500+. Program przewiduje wypłaty świadczenia wychowawczego w wysokości 500,00 zł. miesięcznie na drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Dla rodzin o niskich dochodach wsparcie obejmuje także pierwsze lub jedyne dziecko przy spełnieniu ustawowego kryterium 800,00 zł. lub 1.200,00 zł. w przypadku wychowywania w rodzinie dziecka niepełnosprawnego. Pierwsze dziecko oznacza jedyne lub najstarsze dziecko w rodzinie w wieku do ukończenia 18. roku życia. Świadczenie wychowawcze wypłacane było w kwocie 500,00 zł. na każde uprawnione dziecko.

W 2017 roku 2803 rodzin otrzymało świadczenie wychowawcze na 4574 dzieci. Z zakresu świadczeń wychowawczych wydano 3898 decyzji administracyjnych, w tym 98 decyzji odmownych, tj.: z powodu przekroczenia przez rodziny dochodu uprawniającego do przyznania świadczeń (88), braku uprawnień (10). Od wydanych decyzji złożono 6 odwołań do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które 2 decyzje utrzymało w mocy, 3 zostały uchylone i świadczenia przyznano przez organ odwoławczy. Jedno odwołanie dotyczyło decyzji w zakresie wysokości nienależnie pobranego świadczenia, które SKO zmieniło na korzyść klienta.

2.7. Zadania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

2.7.1. Fundusz Alimentacyjny

Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów daje możliwość wypłaty świadczeń na poczet należnego świadczenia alimentacyjnego, ustalonego na podstawie tytułu wykonawczego, jeśli egzekucja jest bezskuteczna. Prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego mają rodziny których dochód na osobę nie przekracza kwoty 725,00 złotych. Świadczenia są wypłacane w kwocie zasądzonych alimentów nie wyższej niż 500,00 złotych miesięcznie na dziecko.

W 2017 roku świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono dla 344 rodzin w kwocie 2.538.611,80 zł.

Tabela. Liczba rodzin którym wypłacono świadczenia z funduszu alimentacyjnego w 2017 r.

Struktura rodziny korzystającej ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego	Liczba rodzin
o liczbie dzieci	
1	212
2	90
3	31
4 i więcej	11
Razem	344

Źródło: opracowanie własne

Uregulowania zawarte w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przewidują dwa rodzaje zadań, których wykonanie spoczywa na organie właściwym wierzyciela oraz na organie właściwym dłużnika. Przy czym właściwość organów oznacza miejsce zamieszkania odpowiednio wierzyciela lub dłużnika alimentacyjnego.

Działania wobec dłużnika alimentacyjnego w 2017 roku obejmowały:

- 1) przekazywanie do komornika sądowego informacji o przyznaniu świadczeń, jak również o wysokości zobowiązań dłużnika wobec skarbu państwa do dłużnika i do organu właściwego dłużnika (1057 informacji),
- 2) wnioskowanie do organu właściwego dłużnika o podjęcie wobec dłużnika działań aktywizacyjnych (1214 wniosków).

Prowadzenie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych spoczywa na organie właściwym dłużnika. Organ właściwy dłużnika ponosi odpowiedzialność za aktywizację dłużnika alimentacyjnego, zamieszkującego na terenie gminy. Do tej grupy obowiązków należy w szczególności:

- 1) przeprowadzanie z dłużnikami wywiadów alimentacyjnych,
- 2) przyjmowanie od dłużników oświadczeń majątkowych,
- 3) przekazywanie komornikowi i organowi właściwemu wierzyciela wszystkich istotnych informacji o dłużniku, mających wpływ na egzekucję lub wypłatę świadczeń,
- 4) aktywizowanie dłużnika alimentacyjnego do podjęcia działań w kierunku uzyskania dochodu (wzywanie do rejestracji w PUP, sporządzanie wniosków o aktywizację do PUP itp.),
- 5) dyscyplinowanie dłużnika wnioskami do Starosty o zatrzymanie prawa jazdy,
- 6) zgłaszanie do Prokuratury podejrzenia popełnienia przestępstwa z art.209 K.k. (przestępstwo niealimentacji),
- 7) analiza wniosków dłużników o umorzenie ich zobowiązań z tyt. wypłaconych zaliczek alimentacyjnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W 2017 roku, w zakresie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie wykonywali następujące czynności:

- wezwali 55 dłużników w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego,
- przeprowadzili 46 wywiadów alimentacyjnych,
- przyjęli 46 oświadczeń majątkowych,
- w 48 przypadkach przeprowadzono postępowania administracyjne dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za osobę uchylającą się od zobowiązań alimentacyjnych, na podstawie których wydano 28 decyzji uznających dłużników za osoby uchylające się od zobowiązań alimentacyjnych,
- przekazali komornikowi sądowemu 229 informacji mających wpływ na egzekucję świadczeń,
- skierowali 24 wnioski do Prokuratury o ściganie za przestępstwo określone w art.209 § 1kk.
- skierowali do Starosty 25 wniosków o zatrzymanie prawa jazdy.

Z uwagi na fakt, iż dłużnicy alimentacyjni to przeważnie osoby bezrobotne, czasami bezdomne, ściągalność należności w 2017 roku wyliczana jest na poziomie około 19,84% w stosunku do wypłacanych świadczeń (w roku 2016 było to 13,6%), tj. kwota 503,655,25 zł. (w 2016 roku była to kwota 364.227,40 zł).

W okresie od stycznia do grudnia 2017 roku wydano 412 decyzji administracyjnych, w tym 20 decyzji odmownych z powodu: przekroczenia dochodu (18) oraz braku uprawnień do korzystania ze świadczeń (2). Od decyzji odmownych nie złożono odwołań do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Ciechanowie.

2.8 Zadania wynikające z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Od 1 stycznia 2017 r., z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, przysługuje prawo do jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł, przyznawanego na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016, poz. 1860).

Jednorazowe świadczenie przysługuje bez względu na osiągnięte dochody.

Aby uzyskać jednorazowe świadczenie, konieczne jest spełnienie kilku warunków.

Zgodnie z art. 10 ust. 4 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia należy złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Podstawowym warunkiem jest posiadanie przez dziecko zaświadczenia lekarskiego, potwierdzającego ciężkie i nieodwracalne upośledzenia albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Zaświadczenie takie powinno być wystawione przez lekarza z którym Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, albo lekarza, który jest zatrudniony lub wykonuje zawód w przychodni, z którą NFZ zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii. Ponadto, podobnie jak w przypadku jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

(tzw. becikowego), jednorazowe świadczenie przysługuje tylko w sytuacji, gdy matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu. Fakt ten należy potwierdzić odpowiednim zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Wzór tego zaświadczenia określony jest w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 14 września 2010 r. w sprawie formy opieki medycznej nad kobietą w ciąży, uprawniającej do dodatku z tytułu urodzenia dziecka oraz wzoru zaświadczenia potwierdzającego pozostawanie pod tą opieką (Dz. U. z 2010 r., Nr 183, poz. 1234). Istotne jest, że wymóg legitymowania się zaświadczeniem o pozostawaniu pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu, nie dotyczy opiekuna prawnego, opiekuna faktycznego i osoby, która przysposobiła dziecko.

W 2017 roku zostały wypłacone 3 świadczenia na kwotę 12.000,00 zł.

III. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Ciechanów na lata 2014-2018 określone zostały kierunki działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych.

W dokumencie opisano siedem celów strategicznych do których należą:

CEL STRATEGICZNY I. - Zintegrowany system pomocy rodzinie.

Realizacja zadań związanych z tworzeniem systemu pomocy dziecku i rodzinie, pozwalającego na utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej lub zapewnienie opieki i wychowania poza rodziną naturalną. Podejmowane działania zmierzały do:

- zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego poprzez wsparcie finansowe rodzin mających na utrzymaniu dzieci, wypłaty świadczeń na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka (zasiłki rodzinne, świadczenia wychowawcze, fundusz alimentacyjny, świadczenia z pomocy społecznej), wprowadzenie Karty Dużej Rodziny,
- współpracy pracowników socjalnych z instytucjami działającymi na rzecz rodziny (placówkami oświaty, Biurem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień, kuratorami zawodowymi, organizacjami pozarządowymi) w zakresie diagnozy zagrożeń wychowawczych oraz potrzeb udzielania wsparcia dzieciom i młodzieży szkolnej,
- wprowadzenia usługi asystenta rodziny do rodzin niewydolnych wychowawczo,
- udzielenia specjalistycznego poradnictwa rodzinnego (psychologiczne i socjalne) służącego zminimalizowaniu problemów rodziny,
- zapewnienia w placówkach oświatowych pomocy pedagogów w zakresie emocjonalnego wsparcia dla dzieci i młodzieży,
- prowadzenia pozalekcyjnych zajęć wyrównawczych w placówkach oświatowych, placówce wsparcia dziennego oraz pomocy wolontariuszy w zakresie douczania dzieci w MOPS,
- funkcjonowania świetlic środowiskowych, które organizowały czas wolny dzieci i młodzieży,
- opracowania i realizacji 3-letniego Programu wspierania rodziny dla Gminy Miejskiej Ciechanów na lata 2017-2019 zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- uruchomienia w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie Placówki Wsparcia Dziennego pod nazwą „Świetlica Środowiskowa”,

- współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- współdziału w realizacji Programu Operacyjnego – Pomoc Żywnościowa FEAD 2014-2020.

CEL STRATEGICZNY II. - Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i w wieku sędziwym.

Działania na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnością i starszych. Umacniano istniejące formy oparcia i pomocy w środowisku domowym poprzez:

- organizowanie usług opiekuńczych w środowisku lokalnym,
- wsparcie rozwoju usług opiekuńczych świadczonych przez organizację pozarządową PCK,
- realizowano świadczenia pieniężne (zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki stałe i celowe),
- prowadzono dzienne ośrodki wsparcia (Dzienny Dom Seniora, Środowiskowy Dom Samopomocy),
- osoby wymagające całodobowej opieki umieszczano w domach pomocy społecznej.

CEL STRATEGICZNY III. - Podnoszenie aktywności zawodowej.

Podejmowano działania ukierunkowane na:

- zwiększenie szans podjęcia pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia,
- współpracowano z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, poradnictwa zawodowego oraz przy organizacji prac społecznie-użytecznych dla długotrwale bezrobotnych klientów pomocy społecznej,
- współpracowano z Wojewódzkim Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

CEL STRATEGICZNY IV. - Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Podejmowano działania w celu rozwiązania sytuacji kryzysowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie i jej skutkom:

- realizowano Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy,
- powołano Zespół Interdyscyplinary, który podejmuje działania na rzecz ograniczenia przemocy domowej,
- prowadzono poradnictwo psychologiczne i prawne dla osób doznających przemocy domowej.

CEL STRATEGICZNY V. - Aktywizacja środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Podejmowano działania zapewniające bezpieczeństwo socjalne, poprzez udzielanie różnych form pomocy finansowej i rzeczowej, realizowano program rządowy zapobiegający problemom niedożywienia.

CEL STRATEGICZNY VI. - Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania bezdomności. Wspierano osoby bezdomne poprzez udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, aktywizowano do podjęcia działań zmierzających do wyjścia z bezdomności poprzez realizację indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

CEL STRATEGICZNY VII.- Społeczeństwo obywatelskie jako czynnik integracji lokalnej. Celem strategicznym jest kompleksowe uruchomienie zasobów środowiska lokalnego,

inicjowanie ruchów samopomocowych i obywatelskich, promowanie i wdrażanie pracy wolontarystycznej i zespołowej, inicjowanie lokalnych prospołecznych akcji i wydarzeń.

CEL STRATEGICZNY VIII. - Rozwój służb społecznych oraz skuteczny system pomocy oparty na współpracy instytucjonalnej.

Doskonalono metody i techniki pracy socjalnej poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych na szkoleniach. Podnoszono wiedzę i umiejętności pracowników w celu wdrażania nowych rozwiązań organizacyjnych służących podniesieniu jakości świadczonych usług.

IV. Podsumowanie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie realizuje powierzone zadania zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz możliwościami finansowymi Gminy Miejskiej Ciechanów.

Podobnie jak w latach ubiegłych z prognoz demograficznych dla Gminy Miejskiej Ciechanów wynika, iż w dalszym ciągu będzie widoczny wzrost liczby osób w wieku sędziwym. Należy zatem spodziewać się wzrostu wydatków związanych z zabezpieczeniem wsparcia dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością. W kolejnych latach będą widoczne wzrosty wydatków związanych z zapewnieniem pomocy usługowej w środowisku lokalnym, czy pobytem w całodobowych domach pomocy społecznej.

Pomimo zmniejszenia w stosunku do ubiegłego roku liczby dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej wydatki na realizację zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej będą rosły. Wzrost tych wydatków związany będzie z podniesieniem kwoty współfinansowania przez Gminę Miejską Ciechanów dzieci przebywających w pieczy zastępczej do poziomu 50% kosztów utrzymania.

Coraz większe środki finansowe przeznaczane są na wsparcie osób bezdomnych. W ostatnich latach wzrosła liczba osób bezdomnych, wzrosły również koszty utrzymania osób bezdomnych w schroniskach i noclegowniach, co jest spowodowane standaryzacją usług w placówkach dla bezdomnych.